

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення фінансового механізму забезпечення прибутковості діяльності комерційного банку

Виконав: студент 2 курсу, групи ФБС - 18 - 2мз
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
(код і назва спеціальності)

страхування»

Федорова О.В.

освітньої програми фінанси, банківська справа та
(код і назва освітньої програми)

страхування

спеціалізації _____

(код і назва спеціалізації)

(ініціали та прізвище)

Керівник доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доцент, к.е.н. Фатюха В.В..

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доцент, к.е.н. . Шапуров О.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ**

Факультет економіки та менеджменту _____

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування _____

Рівень вищої освіти другий (магістерський) _____

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
(код та назва)

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування _____
(код та назва)

Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., проф. Метеленко
Н.Г.

«___» _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Федоровій Олені

Вячеславівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення фінансового механізму забезпечення прибутковості діяльності комерційного банку керівник роботи Фатюха В.В., к.е.н., доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «10» вересня 2019 року № 1539-с

2. Строк подання студентом роботи 16.01.2020 року

3. Вихідні дані до роботи Публічна фінансова звітність банку, що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретична частина. Теоретично – методичні аспекти функціонування механізму забезпечення прибутковістю комерційного банку

Аналітична частина. Оцінювання та аналіз прибутковості АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Проектна частина. Основні напрямки оптимізації механізму управління прибутковістю АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Рис. 1.1 Роль прибутку в умовах ринкової економіки; Рис. 1.2 Семантична модель терміну «прибутковість» банку; Рис. 1.3 Основні джерела доходів комерційного банку; Рис. 2.1. Динаміка основних показників діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р. Рис. 2.8. Динаміка фінансових результатів АТ КБ «Приватбанк» за 2016 – 2018 р.р. Рис.2.9. Динаміка показників

рентабельності активів та капіталу АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р. Рис. 2.10. Динаміка показників чистої процентної маржі та спреду АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р. Таблиця 2.1 Основні показники діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 рр.; Таблиця 2.5 Дотримання економічних нормативів АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р.; Таблиця 2.7 Аналіз доходів АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 рр. Таблиця 2.8 Структурний аналіз доходів АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 рр.; Таблиця 2.12 Динаміка показників прибутковості АТ КБ «Приватбанк» Таблиця 3.3 Дослідження економічної ефективності АТ КБ «Приватбанк» за моделлю Дюпона

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Фатюха В.В., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування</i>	18.09	18.10
2	<i>Фатюха В.В., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування.</i>	18.10	19.11
3	<i>Фатюха В.В., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування</i>	19.11	12.12

7. Дата видачі завдання 10.09.2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Дослідження теоретичного аспекту забезпечення прибутковості банку</i>	<i>25.09.2019</i>	
2	<i>Огляд літературних джерел з забезпечення прибутковістю банку</i>	<i>01.10.2019</i>	
3	<i>Збір даних та дослідження звітної документації АТ КБ «Приватбанк»</i>	<i>08.10.2019</i>	
4	<i>Аналіз фінансової діяльності АТ КБ «Приватбанк»</i>	<i>18.10.2019</i>	
5	<i>Розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму забезпечення прибутковості банку</i>	<i>19.11.2019</i>	

Студент _____
(підпис)

Федорова О.В. _____
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____
(підпис)

Фатюха В.В. _____
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис)

Шапуров О.О. _____
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Федорова О.В. Удосконалення фінансового механізму забезпечення прибутковості діяльності комерційного банку

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, науковий керівник В.В.Фатюха, Інженерний інститут ЗНУ, Факультет економіки та менеджменту, кафедра фінансів, банківської справи та страхування, 2020 р.

В кваліфікаційній роботі узагальнено теоретичні аспекти функціонування механізму забезпечення прибутковості діяльності комерційного банку; проведено аналіз фінансово-господарського стану та зокрема прибутковості АТ КБ «Приватбанк»; запропоновано удосконалення фінансового механізму забезпечення прибутковості діяльності АТ КБ «Приватбанк».

ДОХОДИ, ЗБИТКИ, КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК, КОЕФІЦІЄНТИ ПРИБУТКОВОСТІ, ЛІКВІДНІСТЬ, МАРЖА, ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ, СПРЕД

ABSTRACT

Fedorova O.V. Improvement of enterprise's profitability management in the food industry.

Qualifying final work for obtaining a master's degree in higher education by specialty 072 - Finance, Banking and Insurance, scientific supervisor –V.V. Fatyukh Engineering Institute of Zaporizhzhya National University. Faculty of Economics and Management, Department of Finance, Banking and Insurance, 2020.

The qualification work summarizes the theoretical aspects of the functioning of the mechanism of ensuring profitability of commercial bank activity; the analysis of financial and economic condition and in particular the profitability of JSC CB "Privatbank"; the improvement of the financial mechanism for ensuring the profitability of the activity of JSC CB "Privatbank" is proposed.

INCOME, LOSSES, COMMERCIAL BANK, INCOME RATES,
LIQUIDITY, MARKET, PROFITS, COMMERCIAL BANK PROFIT

АННОТАЦИЯ

Федорова Е.В. Совершенствование финансового механизма обеспечения прибыльности деятельности коммерческого банка

Квалификационная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 072 - Финансы, банковское дело и страхование, научный руководитель В.В.Фатюха, Инженерный институт ЗНУ Факультет экономики и менеджмента, кафедра финансов, банковского дела и страхования, 2020.

В квалификационной работе обобщены теоретические аспекты функционирования механизма обеспечения прибыльности деятельности коммерческого банка; проведен анализ финансово-хозяйственного состояния и в частности прибыльности АО КБ «Приватбанк»; предложено усовершенствование финансового механизма обеспечения прибыльности деятельности АО КБ «Приватбанк».

ДОХОДЫ, УБЫТКИ, КОММЕРЧЕСКИЙ БАНК, КОЭФФИЦИЕНТ,
ПРИБЫЛЬНОСТИ, ЛИКВИДНОСТЬ, МАРЖА, ПРИБЫЛЬ, ДОХОДНОСТЬ
КОММЕРЧЕСКОГО БАНКА, СПРЕД

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІ.....	8
ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	17
1.1 Економічна сутність та роль прибутку в діяльності комерційного банку.	17
1.2 Механізм формування та розподілу прибутку банку.....	26
1.3 Теоретичні аспекти аналізу та управління прибутковістю комерційного банку.....	35
Висновки до 1 розділу.....	45
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	46
2.1. Економічно-організаційна характеристика АТ КБ «Приватбанк».....	46
2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ«Приватбанк».....	54
2.3. Аналіз показників прибутковості АТ КБ «Приватбанк».....	64
Висновки до 2 розділу.....	72
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	74
3.1. Загальні напрямки підвищення прибутковості комерційних банків.....	74
3.2. Вдосконалення методики декомпозиційного аналізу прибутковості власного капіталу АТ КБ «Приватбанк».....	82

3.3. Підвищення ефективності банківської діяльності шляхом впровадження інноваційних технологій обслуговування

клієнтів.....	87
Висновки до 3 розділу.....	93
ВИСНОВКИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	99
ДОДАТКИ.....	106

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
А		
Автор	авт.	
Автореферат	автореф.	
Акціонерне товариство комерційного банку	АТ КБ	
В		
Вулиця	вул.	
Вищий навчальний заклад	ВУЗ	
Верховна Рада України	ВРУ	
Г		
Гривня	грн.	біля цифр
Д		
Додаток	дод.	
Директор	дир.	біля прізвища
Дисертація	дис.	
Доклад	докл.	
Доктор	д-р	у назві вченій ступені
Документ	док.	
Доцент	доц.	біля прізвища
Ж		
Жінок	жін.	
З		
Завідуючий	зав.	при назві посади
Значення	знач.	
І		
Імені	ім.	біля прізвища

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
Інше	ін.	
К		
Кандидат	канд.	в назві вченій ступені
Кафедра	каф.	
Кабінет міністрів України	КМУ	
М		
Максимальний	макс.	
Мінімальний	мин.	
Місто	м.	
Н		
Науково дослідницький інститут	НДІ	
Номер	№	біля цифр
О		
Область, обласний	обл.	
Організація	орг.	
Одиниця виміру	од. вим	
П		
Приватне акціонерне товариство	ПрАТ	
Примітка	прим.	
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку	П(с)БО	
Р		
Рік	р.	біля цифр
Роки	р.р.	біля цифр
Розділ	розд.	
Район	р-н	
Редакція, редактор	ред.	
Реферат	реф.	
Рецензія	рец.	

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
Рисунок	рис.	
С		
Середній	сер.	
Старший	ст.	
Сторінка	с.	біля цифр
Т		
Таблиця	табл.	
Таке інше	т.і.	
Так далі	т.д.	
Тисяч одиниць	тис. од.	біля цифр
Тисяч гривень	тис. грн.	біля цифр
Ф		
Факультет	фак.	
Фінансовий потенціал підприємства	ФПП	
Ч		
Чоловік	чол.	

ВСТУП

Метою функціонування будь-якого комерційного підприємства є отримання прибутку. Банки не є винятком. Поряд із місією, яку вони виконують у суспільстві, а саме обслуговування платіжного обороту та підтримання стабільності грошового обігу, банки мають на меті отримання прибутку. Адже прибуток є одним із найважливіших показників ефективності функціонування банку та його стабільності. У підвищенні показника прибутковості та прибутку в цілому зацікавлені всі учасники економічного процесу. Розмір банківського прибутку хвилює акціонерів, тому що він є показником отриманого доходу на інвестований акціонерами капітал. Вкладникам високий показник прибутковості банку гарантує стабільний дохід та впевненість в доцільності внесків грошових коштів. Збільшення резервів та власних коштів банку за рахунок прибутку свідчить про його стабільність.

Оскільки прибуток є одним із найважливіших індикаторів, які характеризують фінансові результати діяльності банків, є матеріальною основою подальшого функціонування та визначення рейтингу на банківському ринку, то утримання його на достатньому рівні необхідно банківським установам для залучення нового капіталу, що дозволяє збільшити обсяги та підвищити якість пропонованих послуг, стимулює удосконалення операцій, зниження витрат і розвиток банківських технологій.

На сьогоднішній день, в посткризових умовах, більшість банків все ще мають великі проблеми в сфері своєї діяльності, більшість яких пов'язана із якістю активів. Це негативно впливає на прибутковість банківського сектора. Вище означені аспекти вимагають від банків підвищення ефективності діяльності, удосконалення методичних підходів до забезпечення фінансової стійкості шляхом більш повного використання банківських інструментів і послуг.

Дослідженням проблем розвитку банківської діяльності та підвищення ефективності діяльності банків займалися такі зарубіжні вчені як:

І. Альтюнбас, Р. Брейлі, Е. Гарднер, О. Лаврушин, А. Льюїс, С. Майєрс, Ю. Масленченков, Ф. Моліно, Дж. Пескетто, П. Роуз, Дж. Сінкі, В. Усоскін та ін. Однак їхні теоретичні обґрунтування і прикладні розробки розраховані на країни з розвинутою ринковою системою господарювання і не повною мірою відповідають умовам функціонування вітчизняної банківської системи. Адаптація зарубіжних розробок до умов і специфіки діяльності банків в Україні становить значний науковий і практичний інтерес і потребує спеціальних досліджень.

Серед вітчизняних науковців та економістів-практиків проблемами підвищення ефективності діяльності банківської системи та вдосконалення механізму забезпечення прибутковості окремих банків займалися І. Алексєєв, Ф. Бутинець, О. Вовчак, А. Герасимович, Н. Головач, О. Заруба, Г. Карчева, О. Ковалюк, М. Козоріз, О. Копилюк, І. Івашина, Б. Луців, М. Могильницька, А. Мороз, І. Парасій-Вергуненко, Л. Примостка, Т. Раєвська, К. Раєвський, Т. Смовженко, І. Сало, Р. Слав'юк, Р. Тиркало, Ф. Турко, О. Шевцова, О. Ковалюк та інші.

Дотепер малодослідженими залишаються питання щодо аналізу та методів підвищення та забезпечення достатнього рівня прибутковості комерційних банків в кризових та посткризових умовах. Тому виникає низка завдань, пов'язаних з необхідністю удосконалення аналізу прибутковості банківської установи, системи планування щодо забезпечення прибутковості комерційного банку, залучення банківських ресурсів і надання кредитів.

Одне з найважливіших і складних завдань, що постає у сфері фінансової діяльності перед менеджментом банку, полягає в балансуванні між прибутковістю та ризиком, пошук їх оптимального співвідношення. Сьогодні в світі залишається проблема адекватного оцінювання прибутковості комерційних банків, а тому тема вдосконалення механізму забезпечення прибутковості банківської установи є актуальною.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування, розробка методичних підходів і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення механізму забезпечення прибутковості комерційного банку.

Для досягнення поставленої мети нами було визначено та виконано наступні завдання:

- провести теоретичний аналіз змісту понять «прибуток» та «прибутковість» комерційного банку,
- дослідити механізм формування та розподілу прибутку банку;
- визначити теоретичні аспекти аналізу та управління прибутковістю комерційного банку;
- проаналізувати фінансово-господарський стан АТ КБ «Приватбанк»;
- проаналізувати фінансові результати, показники прибутковості АТ КБ «Приватбанк»;
- розробити систему заходів щодо підвищення ефективності діяльності банків;
- вдосконалити методіку декомпозиційного аналізу прибутковості власного капіталу АТ КБ «Приватбанк»;
- запропонувати підвищення ефективності банківської діяльності шляхом впровадження інноваційних технологій обслуговування клієнтів.

Об'єктом дослідження є методи управління прибутковістю комерційного банку.

Предметом дослідження є фінансовий результат комерційного банку.

Для розв'язання завдань дослідження використано комплекс взаємопов'язаних теоретичних та емпіричних методів: теоретичний аналіз, систематизація та порівняння, вивчення й узагальнення практичного досвіду з досліджуваної проблеми, метод семантичного аналізу даних. Отже методологія та методика кваліфікаційної роботи базується на загальнонаукових методах, таких як: порівняння – для зіставлення фактичних даних звітного та попередніх років при аналізі фінансової звітності банку; графічний описовий метод – для побудови ілюстрованих графіків та діаграм; методи економічного

та статистичного аналізу; методи логічного узагальнення – для теоретичних узагальнень та формулювання висновків; методи прогнозування.

Інформаційною базою дослідження слугували автореферати, наукові розробки, навчальні посібники, монографії, періодичні видання, дисертації, статистична та фінансова інформація офіційних сайтів НБУ та АТ КБ «Приватбанк».

Наукова новизна одержаних результатів. У дослідженні отримано нові обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання удосконалення методів підвищення прибутковості банку.

Наукову новизну магістерської роботи визначають такі основні положення:

удосконалено:

- модель Дюпона для АТ КБ «Приватбанк», застосування якої дозволило визначити основним фактором, що впливає на ефективність функціонування власного капіталу банку, чисту маржу прибутку; другим важливим негативним чинником впливу на ROE стала зміна доходності активів, що для банку було причиною отримання збитків.. Отримані результати, дозволяють розробляти стратегію на майбутнє із урахуванням впливу даних факторів.

набуло подальшого розвитку:

- система, що характеризує загальні напрямки підвищення прибутковості АТ КБ «Приватбанк», яка містить в собі такі аспекти як: нарощування власних коштів банку, збільшення питомої ваги дохідних активів в сукупних активах; формування достатніх страхових резервів та резервних фондів; забезпечення зростання непроцентних доходів; зменшення витрат на створення банківської послуги; застосування таких інструментів в банківській діяльності, як ф'ючерси, опціони, форвардні операції з валютою та інші форми діяльності, які відповідають умовам ринкових відносин і дозволяють планувати і одержувати додатковий прибуток; покращення рівнів професіоналізму управлінських і функціональних структур. На відміну від існуючих, ураховує особливості банківської діяльності як динамічної системи і розглядається як комплекс

заходів по покращенню окремих його частин, що уможлиблює нейтралізацію дестабілізуючих чинників та передбачає поліпшення процесу управління банком.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці практичних рекомендацій і відповідних методик, щодо удосконалення методів формування та розподілу прибутку банків, що, насамперед, може збільшити прибутковість банку та оптимізувати шляхи розподілення прибутку, в свою чергу це підвищить фінансову стабільність банку та, відповідно, підвищить його конкурентоздатність.

Апробація результатів магістерської роботи. На основі матеріалів магістерського дослідження було опубліковано тези доповідей на Міжнародній науково – практичній конференції «Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу» обсягом 0.1 др.арк.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 108 сторінок, 21 таблиця, 20 рисунків, 4 додатки, 74 джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Економічна сутність та роль прибутку в діяльності комерційного банку

Банківський прибуток є одним із найважливіших показників ефективності функціонування банку, його стабільності. Досліджуючи сутність поняття “прибуток банку”, яке досить часто використовується в економічній літературі для відображення якості банківської діяльності, можна зробити висновок про те, що більшість вітчизняних науковців трактують його саме з точки зору бухгалтерського підходу. Так, Банківська енциклопедія за редакцією професора А.М. Мороза дає таке визначення банківського прибутку: прибуток банків – перевищення їх доходів над витратами. В Енциклопедії банківської справи України за редакцією В.С. Стельмаха наводиться таке визначення: прибуток банку – перевищення доходів банку над витратами (різниця між ними) до сплати податку на прибуток [38,с.599]. У підручниках з банківської справи наводяться такі визначення банківського прибутку. Прибуток банку – це кінцевий фінансовий результат його діяльності, перевищення доходів над витратами [39, с.138]. Визначення сутності прибутку як економічної категорії має важливе значення для управління процесами його формування, виявлення факторів, що впливають на його величину, дає знання необхідні для розробки заходів щодо збільшення прибутку, його максимізації і перспективного планування [14, с.106].

І. М. Парасій-Вергуненко дає наступне визначення прибутку: «Це фінансовий показник результативності діяльності банку, величина якого залежить від трьох основних компонентів: доходів, витрат і податків, сплачених до бюджету» [18, с.35].

За У. Я. Груздевичем, прибуток має схоже визначення, а саме «це фінансовий показник результативності діяльності банку. Загалом прибуток залежить від трьох «глобальних» компонентів: доходів, видатків і податків, сплачених у бюджет».

Цікавим є підхід Г.В.Савицької щодо визначення даної категорії: «Прибуток – це частина чистого доходу, який безпосередньо одержують підприємства після надання послуг, як винагороду за вкладений капітал і ризик підприємницької діяльності»

Також подібне визначення дає Зінченко Н.В.: «Прибуток – це виражений в грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, що визначається як різниця між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності» [9, с. 47].

За М. Р. Ковбасюком, банківський прибуток – це «економічна категорія, яка відображає економічні відносини, що складаються між комерційними банками і суб'єктами підприємницької діяльності з приводу надання їм тимчасово вільних коштів за умови повернення й оплати за користування ними та інших послуг».

У публікаціях останніх років І. А. Бланк одним із перших в Україні використовує поняття співвідношення ризику і доходу у своєму визначенні прибутку. На думку вченого, прибуток – це втілений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення підприємницької діяльності.

Цікаве і достатньо широке визначення дає сучасний економіст Носова С., яка стверджує, що «прибыль – это результат всей хозяйственной деятельности фирм».

У таблиці 1.1. наведено узагальнююче трактування поняття «прибуток банку».

Таблиця .1.1

Трактування змісту поняття «прибуток банку»

З бухгалтерської точки зору	
Мороз А.М.	Прибуток банку - це різниця між його валовими доходами та валовими витратами. Енциклопедія банківської справи України Прибуток банку - перевищення доходів банку над витратами (різниця між ними) до сплати податку на прибуток.
Міщенко В.І.	Прибуток банку - перевищення доходів банку над витратами. Прибуток банку формується в результаті здійснення кредитних, розрахункових, грошових операцій та інших видів діяльності банку.
Як результат діяльності банку	
Парасій-Вергуненко І.М.	Це фінансовий показник результативності діяльності банку, величина якого залежить від трьох основних компонентів: доходів, витрат і податків, сплачених до бюджету
Груздевич У.Я.	Це фінансовий показник результативності діяльності банку. Загалом прибуток залежить від трьох «глобальних» компонентів: доходів, видатків і податків, сплачених у бюджет
Селіванов А.О.	Банківський прибуток формується у результаті здійснення кредитних, розрахункових, грошових операцій та інших видів діяльності банків.
Винагорода за ризик	
Бланк І.А.	Прибуток - це втілений у грошовій формі чистий дохід на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення комерційної діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності

Отже прибуток – це те, без чого банк не може існувати, без чого втрачається зміст його економічного обслуговування [40, с.109]. Розглядаючи сутність прибутку, слід зазначити такі його характеристики. По-перше, прибуток являє собою форму доходу підприємця, що виконує певний вид діяльності. Ця зовнішня, найпростіша форма вираження прибутку є разом з тим

недостатньою для її повної характеристики, оскільки у ряді випадків активна діяльність у будь-якій сфері може й не бути пов'язана з отриманням прибутку.

По-друге, прибуток – це форма доходу підприємця, який вклав свій капітал з метою досягнення певного комерційного успіху. Категорія прибутку нерозривно пов'язана з категорією капіталу - особливим фактором виробництва - і в усередненому вигляді характеризує ціну функціонуючого капіталу.

Наступною характеристикою прибутку є те, що він не є гарантованим доходом підприємця, який вклав свій капітал у той чи інший вид бізнесу, а являє результат вмілого та успішного виконання цього бізнесу. Однак у процесі ведення бізнесу підприємець унаслідок своїх невдалих дій або об'єктивних причин зовнішнього характеру може не тільки позбутися очікуваного прибутку, але й повністю або частково втратити вкладений капітал. Тому прибуток є здебільшого і платою за ризик здійснення підприємницької діяльності (рівень прибутку і рівень підприємницького ризику знаходяться в прямо пропорційній залежності). Також слід зауважити, що прибуток характеризує не весь дохід, отриманий у процесі підприємницької діяльності, а лише ту його частину, яка «очищена» від витрат на виконання цієї діяльності.

У той же час прибуток є вартісним показником, що виражений у грошовій формі. Така форма оцінки прибутку пов'язана з практикою узагальненого вартісного обліку всіх пов'язаних з ним основних показників – вкладеного капіталу, отриманого доходу, понесених витрат тощо, а також з чинним порядком податкового регулювання.

З урахуванням розглянутих основних характеристик прибутку його визначення в найбільш узагальненому вигляді можна сформулювати таким чином: прибуток – це виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик виконання підприємницької діяльності і є різницею між сукупним доходом та сукупними витратами в процесі виконання цієї діяльності.

Джерелом банківського прибутку є доходи, отримані в результаті створення і реалізації банком свого продукту. Сутність «технології» банківської діяльності полягає в тому, що комерційний банк частину власного капіталу і тимчасово вільних фінансових ресурсів, що акумулював у виді грошових коштів, передає суб'єктам господарювання, які відчують потребу в додаткових коштах. Він робить це за певну плату. Таким чином, передані банком грошові кошти є специфічним товаром, що має, як будь-який товар, споживну вартість і ціну. Споживна вартість цього товару полягає в спроможності задовольняти потреби позичальників у грошових коштах і приносити банку процентний дохід. Крім того, банк отримує ще і непроцентні доходи як оплату інших послуг, наданих юридичним і фізичним особам. Ці доходи є часткою перерозподілених доходів отримувачів цих послуг. Отже сукупний дохід банку складається з процентних і непроцентних доходів. Він і є джерелом прибутку банку, що утворюється як різниця між його доходами та видатками.

Отже, банківський прибуток – це економічна категорія, яка відображає економічні відносини, що складаються між комерційними банками і суб'єктами підприємницької діяльності з приводу надання їм тимчасово вільних коштів за умови повернення й оплати за користування ними та інших послуг.

Прибуток виконує дві функції:

- мірила приросту вартості авансованого капіталу (ефективності діяльності банку);
- джерело виплати дивідендів акціонерам, формування капіталу банку і фондів грошових коштів для розширення підприємницької діяльності і винагороди працівників банку.

Прибуток (збиток) банку до оплати податку складається із складових частин, що відповідають основним видам продукту (послуг) банку, поданий на рисунку 1.1. Висока роль прибутку в розвитку та забезпеченні інтересів його засновників і персоналу визначає необхідність ефективного та безперервного управління ним.

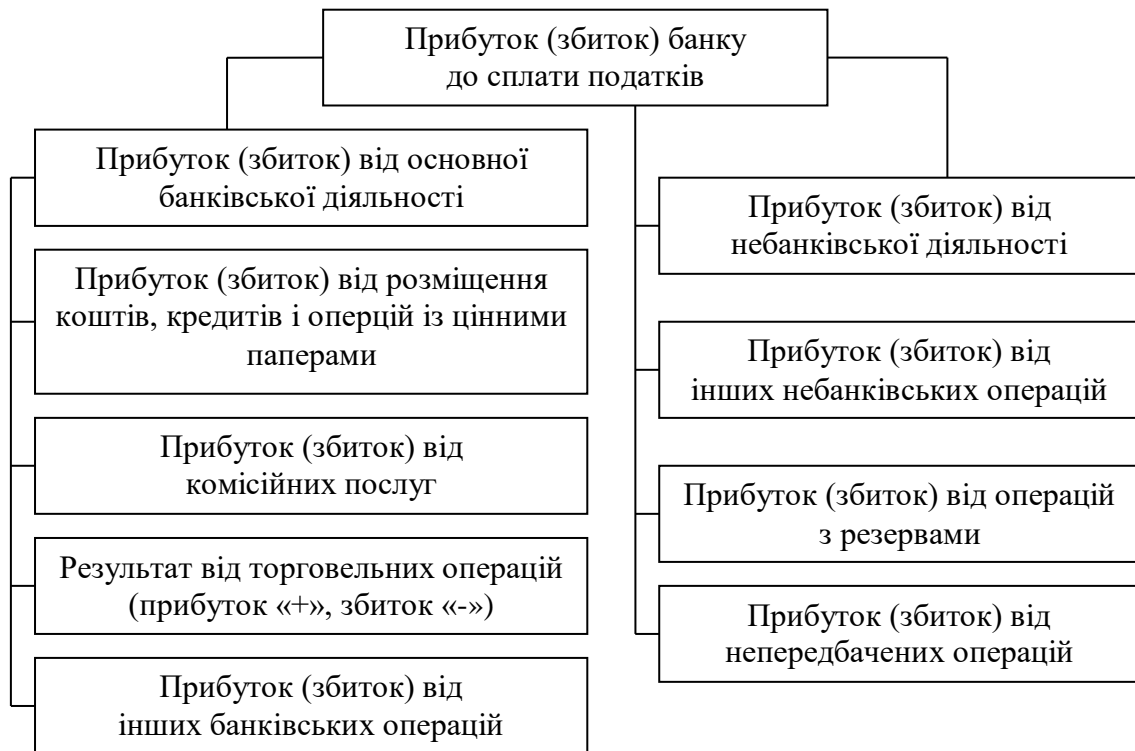

Рис.1.1. Складові частини прибутку (збитку) банку

Підбиваючи підсумки, зазначу, що в умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності – це необхідні чинники існування будь-якого суб'єкта підприємництва.

Прибуток характеризує стійкість кредитної установи. Він необхідний для створення адекватних резервних фондів, стимулювання персоналу і керівництва до розширення та вдосконалення операцій, скорочення витрат і підвищення якості послуг, що надаються, і, зрештою, для успішного проведення наступних емісій і відповідного збільшення капіталу, який дає змогу розширити обсяги і поліпшувати якість наданих послуг.

Для побудови ефективної системи управління прибутком банку необхідно провести його класифікацію. Якщо звернутися до праць сучасних українських і зарубіжних економістів, присвячених дослідженню проблем управління прибутком банку, можна констатувати, що в даний час немає

єдиної думки про те, як можна і потрібно класифікувати прибуток банку, і тому практично кожен автор пропонує свою класифікацію. Як правило, класифікація прибутку банку здійснюється за ознаками, наведеними в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація видів прибутку банку

Класифікаційна ознака	Вид прибутку банку
1	2
Джерела формування прибутку банку за основними видами діяльності банку	1. Прибуток від комерційної діяльності банку 2. Прибуток від торгової діяльності банку 3. Прибуток від діяльності з управління активами та пасивами
Джерела формування прибутку, що використовуються в його обліку	1. Прибуток від операційної діяльності 2. Прибуток від інвестиційної діяльності 3. Прибуток від фінансової діяльності
Від порядку визначення	1. Обліковий прибуток 2. Прибуток до оподаткування 3. Прибуток після оподаткування 4. Чистий прибуток
Від методики оцінки	1. Номінальний прибуток 2. Реальний прибуток
Від мети визначення	1. Бухгалтерський прибуток 2. Економічний прибуток
Від розмірів	1. Мінімальний прибуток 2. Цільовий прибуток 3. Максимальний прибуток
Період формування прибутку, що розглядається	1. Прибуток попереднього періоду 2. Прибуток звітного періоду 3. Прибуток планового періоду
Регулярність формування прибутку	1. Прибуток, що регулярно формується 2. Непередбачений прибуток
Характер використання прибутку	1. Прибуток банку, що капіталізується 2. Прибуток банку, що споживається
За джерелом формування	1. Прибуток банку 2. Прибуток філії, відділення 3. Прибуток структурного підрозділу 4. Прибуток центру фінансової відповідальності
За приналежністю	1. Прибуток клієнтських груп, клієнтів 2. Прибуток за видами операцій 3. Прибуток за продуктами 4. Прибуток за окремими інструментами та портфелями

За джерелами формування прибутку банку відповідно до методики його обліку виділяють: прибуток від операційної діяльності банку. Це прибуток від основної діяльності банку, що дає дохід, а також інших видів діяльності, що не є інвестиційними або фінансовими; прибуток від інвестиційної діяльності банку. Це прибуток, що формується в результаті придбання і продажу довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не еквівалентні грошовим коштам.

Прибуток банку безпосередньо пов'язаний з поняттям прибутковості. Ми визначили, що прибуток це результат в грошовому вимірі. На практиці для оцінювання діяльності банку використовують показники прибутковості. Прибутковість банку – це сумарний позитивний результат його господарсько-фінансової та комерційної діяльності. За рахунок доходів банку покриваються всі його операційні витрати, формується прибуток, обсяг якого визначає рівень дивідендів, зростання капіталу, розвиток пасивних та активних операцій. Прибутковість банку залежить, насамперед, від оптимальної структури його балансу (активи і пасиви) та від цілеспрямованої роботи банківського персоналу. Важливими умовами забезпечення прибутковості банку є оптимізація структури доходів і витрат, визначення мінімально допустимої процентної маржі, виявлення тенденцій доходності кредитних операцій, планування мінімальної доходної маржі для прогнозування орієнтованого рівня відсотків за активними і пасивними операціями. Доходність банківської діяльності залежить також від підтримки ліквідності, управління банківським ризиком та його мінімізації. Дослідження прибутковості в діяльності банків потребує уточнення як самого терміну «прибутковість», так і методологічної бази, що його визначає. Розкриття економічного змісту цього терміну забезпечить, на нашу думку, більш точний вплив на чинники, які визначають прибутковість. Різні погляди на термін «прибутковість» можна узагальнити у вигляді такої семантичної моделі (рис. 1.2).

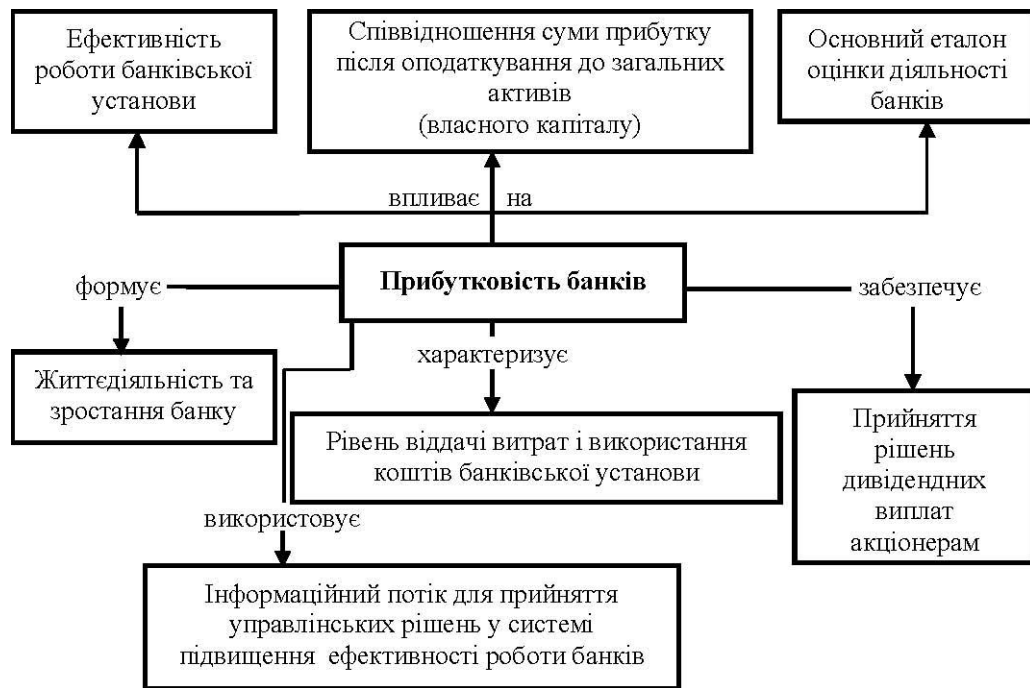

Рис.1.2. Семантична модель терміну «прибутковість» банку

За результатом проведеного аналізу методологічних основ використання прибутковості банківських установ, з'ясували, що прибутковість банку характеризується за допомогою різних показників. На думку О.В. Васюренка та К.О. Волохатої [4 с.187], двома найбільш важливими показниками аналізу прибутковості банку є показники: процентна дохідність активів; процентна дохідність капіталу. Автори А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко [1 с.395] зауважують, що основними показниками, які характеризують прибутковість банку, є: рентабельність (прибутковість) активів; рентабельність витрат; чиста процентна маржа; чистий серед; рівень іншого операційного доходу.

Ці показники, на думку авторів, досить повно характеризують діяльність банку з точки зору її ефективності. На думку А.І. Єкімова [6 с.235], прибутковість банку залежить, насамперед, від оптимальної структури його балансу в частині активів і пасивів та від цілеспрямованої роботи банківського персоналу. Автор звертає увагу на те, що важливими умовами забезпечення відповідного рівня прибутковості банку є: оптимізація структури доходів і

витрат; визначення мінімально допустимої процентної маржі; виявлення тенденцій у дохідності кредитних операцій; планування мінімальної дохідності маржі для прогнозування орієнтованого рівня процентів за активними та пасивними операціями. Якщо підсумувати усе вищезазначене, прибуток – підсумковий показник, який описує, з одного боку, достатні утворюючі потоки грошових надходжень для забезпечення нормального рівня прибутковості, а з іншого боку, виступає у вигляді бар’єрної прибутковості капіталу власника.

1.2 Механізм формування та розподілу прибутку банку

У попередньому пункті ми визначили, що прибуток - це різниця між валовими доходами та валовими витратами банку. Згідно цієї логіки для того щоб дослідити процес формування прибутку, перш за все необхідно розглянути доходи та витрати банку. Величина доходу залежить насамперед від обсягу кредитних вкладень та інвестицій банку, розміру відсоткової ставки за наданими кредитами та величини і структури активів банку.

Розглянемо основні джерела доходів комерційного банку (рис. 1.3).

Рис.1.3. Основні джерела доходів комерційного банку

Основними джерелами доходів більшості комерційних банків є:

1. Проценти, які стягуються з позичальника за користування позичками. Розмір процентної ставки визначається в процесі переговорів між банком і позичальником під час укладання кредитної угоди.

2. Доходи від проведення операції з іноземною валютою як у вигляді комісійних за виконання цих операцій, так і у вигляді курсової різниці. Ці доходи, як правило, значні.

3. Доходи від операцій з цінними паперами. Оскільки фондовий ринок України тільки недостатньо розвинутий, ці доходи банку поки що незначні.

4. Доходи від виконання для своїх клієнтів широкого спектра послуг, таких як: надання гарантій, розрахунково-касове обслуговування, трастові, консультаційні, аудиторські, лізингові, факторингові тощо.

Отже, доход комерційних банків залежить від норми прибутку по позичкових і інвестиційних операціях, розміру комісійних платежів, стягнутих банком за послуги, а також від суми і структури активів.

Доходність банку є результатом оптимальної структури його балансу як у частині активів, так і пасивів, цільової спрямованості в діяльності банківського персоналу в цьому напрямку. Іншими важливими умовами забезпечення доходності банку є раціоналізація структури видатків і доходів, розрахунки процентної маржі і виявлення тенденцій у доходності позичкових операцій, планування мінімальної дохідної маржі для прогнозування орієнтованого рівня відсотків по активних і пасивних операціях. Умовою доходності банківської діяльності безумовно є підтримка ліквідності, управління банківськими ризиками, їхня мінімізація.

Витрати банку поділяються на відносно постійні та змінні.

Відносно постійними витратами комерційного банку є:

- заробітна плата;
- придбання або виготовлення бланків і канцелярських товарів;
- утримання приміщень, охорони та протипожежної сигналізації;
- амортизаційні відрахування та інші.

Змінними витратами банку є:

- виплата процентів по вкладах, депозитах і міжбанківському кредиту;
- плата за послуги регіональної розрахункової палати і регіонального розрахунково-касового центру;
- витрати на рекламу;
- витрати на відрядження;
- поштово-телеграфні витрати та інші.

Оцінка витрат банку здійснюється по тієї ж схемі, що й оцінка його доходів. Валові витрати банку можна розділити на процентні і непроцентні.

Процентні витрати складають:

- нараховані і сплачені відсотки в гривнях;
- нараховані і сплачені відсотки у валюті.

До непроцентних витрат відносять:

- операційні витрати: сплачені комісійні по послугах і кореспондентських відносинах; витрати по операціях із цінними паперами; витрати по операціях на валютному ринку;
- витрати по забезпеченню функціонування банку: витрати на утримання апарата управління; господарські витрати; інші витрати (штрафи, пені, неустойки сплачені), відсотки і комісійні минулого років і т.д.

Найбільше значними статтями операційних витрат банку традиційно є витрати:

- по виплаті відсотків по поточних і строкових вкладах;
- пов'язані з виплатою комісійних іншим банкам і іншим фінансово-кредитним заснуванням за надані послуги;
- по утриманню й експлуатації будинків і устаткування;
- на заробітну плату персоналу;
- на створення спеціальних резервів.

У останні роки спостерігається зріст питомої ваги видатків на виплату відсотків по вкладах клієнтів. Це пояснюється, по-перше, підвищенням рівня процентних ставок по депозитах у результаті посилення конкурентної

боротьби і, по-друге, збільшенням питомої ваги депозитних рахунків у загальній сумі притягнутих коштів.

Банки, що виконують міжнародні розрахункові операції, сплачують комісійні банку, що виконує доручення на здійснення операцій (акредитивних, інкасових і ін.). Але кінцевим платником виступає клієнт банку, із доручення якого проведена операція. Банк у повному обсязі списує з його рахунку сплачену їм комісію.

Видатки банку на утримання й експлуатацію будинків і устаткування, оплату персоналу і соціальні посібники носять щодо постійний характер. Їхня питома вага в загальній сумі видатків банку дуже значний.

Визначена частина коштів банку витрачається на створення резервів. Інші видатки в рахунку прибутків і збитків банку показуються по статті «Інші операційні видатки». Це внески, видатки на рекламу, інвентар і матеріали, на оплату послуг аудиторських фірм, судові і транспортні витрати, а також деякі види податків.

Зріст операційних видатків не тільки відбиває несприятливий стан кон'юнктури ринку, на якому банк залучає ресурси, але і може свідчити про погіршення менеджменту. Особлива увага заслуговує оцінка двох груп статей: видатки, пов'язані з забезпеченням функціонування банку (особливо адміністративно-господарські) і видатки, пов'язані з підвищенням ризикованості банківської діяльності (створення обов'язкових і інших страхових резервів).

Усі доходи (витрати) банку поділяються на операційні: банківські та небанківські. До банківських доходів (витрат) належать доходи (витрати), безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, визначеною Законом України "Про банки і банківську діяльність". В свою чергу, банківські доходи (витрати) поділяються на: процентні, комісійні, торговельні прибутки (збитки) та інші.

До небанківських доходів (витрат) належать доходи і витрати, які не стосуються основної діяльності банку, але забезпечують здійснення

банківських операцій (адміністративні та інші небанківські операційні доходи і витрати).

Фінансові результати діяльності комерційного банку відбиваються у звіті про прибутки та збитки. Звіт про прибутки та збитки ґрунтується на концепції грошових потоків за доходами та витратами, які групуються за їхнім економічним характером. Дохідні статті форми розміщені у її лівій частині, а витратні - у правій. При цьому кожній групі доходів по горизонталі відповідає аналогічна група витрат. Це дає змогу оцінювати собівартість формування різних груп ресурсів і безпосередній чистий прибуток (збиток) від операцій. Доходи і витрати відбиваються в обліку в тому періоді, в якому були зроблені чи здійснені, незалежно від фактичного отримання чи сплати грошових коштів. Якщо очікується, що економічні вигоди будуть виникати протягом кількох звітних періодів і зв'язок з доходом може бути визначений попередньо, витрати відображаються у звіті про прибутки та збитки на основі систематичних процедур часткового розподілу. У таких випадках витрати розглядаються як зношення або амортизація.

У загальному вигляді звіт про прибутки та збитки комерційного банку можна подати так (табл. 1.2.)

Різниця між вхідними фінансовими потоками та вихідними фінансовими потоками дає прибуток до сплати податку. Від останнього віднімають податок на прибуток і отримують чистий прибуток банку.

В останній робочий день року рахунки доходів і витрат закриваються. Залишки за цими рахунками відносять на рахунок результатів поточного року і, таким чином, досягається відображення фінансового результату в балансі банку.

На проміжні звітні дати (місяць, квартал) фінансовий результат визначається шляхом порівняння доходів звітного періоду з витратами, при цьому закриття рахунків доходів і витрат не проводиться.

Таблиця 1.2

Структура звіту про прибутки та збитки комерційного банку

Доходи	Витрати
Відсоткові доходи	Відсоткові витрати
Комісійні доходи	Комісійні витрати
Результат від торговельних операцій	
Інші банківські операційні доходи	Інші банківські операційні витрати
Інші небанківські операційні доходи	Інші небанківські операційні витрати
Зменшення резервів за заборгованістю	Відрахування в резерви
Непередбачені доходи	Непередбачені витрати
	Прибуток (збиток) до сплати податку
	Податок на прибуток
	Чистий прибуток (збиток)

Важливим стратегічним завданням фінансового менеджменту є формування послідовного плану дій по використанню нерозподіленого прибутку банку, щоб цей план міг забезпечити одночасне вирішення таких завдань [33,с. 374]:

- захистити інтереси акціонерів, виплачуючи їм достатній рівень дивідендів на інвестований ними в акції банку капітал;
- забезпечити зростання курсу акцій, підвищуючи інвестиційну привабливість банку.

Розподіл прибутку банку здійснюється за результатами діяльності за рік згідно з рішенням загальних зборів акціонерів (пайовиків) банку. Прибуток, що підлягає розподілу, розраховується таким чином: чистий прибуток після оподаткування за звітний рік збільшується на розмір нерозподіленого і невикористаного прибутку за результатами попереднього фінансового року і зменшується на розмір відрахувань у офіційні резерви, які формуються згідно з чинним законодавством (резервний фонд та загальний резерв). Решта суми

розподіляється на виплату дивідендів власникам і на капіталізацію банку. Сума чистого прибутку, що залишається для розвитку банківського бізнесу, називається нерозподіленим прибутком.

Протягом року прибуток, як правило, розподіляється у вигляді авансу на основі встановлених зборами акціонерів (пайовиків) пропорцій.

В залежності від податкового законодавства банки сплачують податки в державний і місцевий бюджети із прибутку або із доходу. Звичайно, діюча методика стягнення податків впливає як на розмір, так і на порядок розподілу прибутку.

Після сплати податків і штрафів з прибутку банку робляться відрахування в його резервний фонд у певному розмірі від прибутку, що залишається у розпорядженні банку. Потім здійснюється відрахування у фонди економічного стимулювання банку, на благодійні та спонсорські заходи, на виплату винагороди керівництву банку.

Збитки банку за результатами діяльності за рік покриваються за рахунок його резервного фонду, а при його відсутності - за рахунок зменшення статутного фонду. В такому випадку відрахування у фонди банку не здійснюються, а фактично зроблені витрати за рахунок авансових відрахувань від прибутку становлять собою іммобілізацію власних коштів банку і підлягають відшкодуванню за рахунок прибутку банку в наступному році. При збитковій діяльності банку акціонерами (пайовиками) або НБУ вирішується питання про доцільність його подальшого функціонування - збереження, реорганізації або ліквідації.

Отже, підсумовуючи все вищеназване можемо констатувати: чистий прибуток банку розподіляється за напрямками (рис.1.4):

1. Прибуток, що капіталізується (нерозподілений прибуток, що відноситься до капіталу банку):

- формування фондів;
- кошти, спрямовані на розвиток банку.

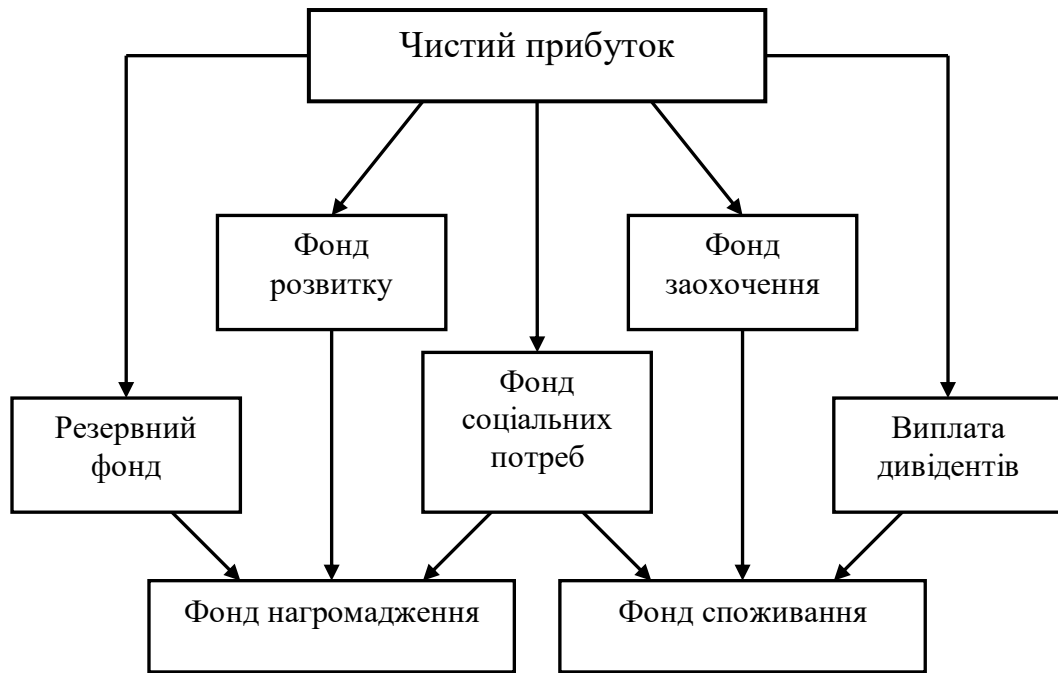

Рис. 1.4. Формування фондів за рахунок чистого прибутку

Порядок формування резервного фонду банками України наведений у Положенні про порядок формування та використання банками резервного фонду. Відрахування до резервного фонду від чистого прибутку звітного року, що залишається у розпорядженні банку після сплати податків та інших обов'язкових платежів, здійснюються після затвердження загальними зборами учасників банку річного бухгалтерського звіту та прийняття рішень про розподіл прибутку.

Розмір щорічних відрахувань до резервного фонду визначається статутом банку та має бути не меншим 5 % від чистого прибутку банку до досягнення ним 25 % регулятивного капіталу. Резервний фонд кожного банку повинен складати не менше 25 % зареєстрованого статутного капіталу.

Якщо діяльність банку може створювати загрозу інтересам вкладників та інших кредиторів банку, Національний банк України має право вимагати від банку збільшення розміру резервного фонду та щорічних відрахувань до нього. Якщо внаслідок діяльності банку розмір регулятивного капіталу зменшився до суми, яка менша, ніж розмір статутного капіталу, то щорічні відрахування до

резервного фонду повинні становити 10 % від чистого прибутку банку до досягнення ними розміру 35 % від статутного капіталу банку.

У випадку витрачання резервного фонду відрахування з прибутку на його формування відновлюється до моменту досягнення заданого розміру. Кошти резервного фонду можуть бути використані тільки на покриття збитків банку за результатами звітного року згідно з рішенням спостережної ради банку та в порядку, що встановлений загальними зборами його учасників.

Крім того, розмір страхового резерву, що створюється за рахунок збільшення валових витрат фінансової установи (з метою визначення прибутку для оподаткування), не може перевищувати для комерційних банків – 10 відсотків від суми боргових вимог, а саме сукупної заборгованості за кредитами, гарантіями та поруками, фактично наданими (виставленими на користь) дебіторам на останній робочий день звітного податкового періоду. Якщо за наслідками звітного податкового періоду відбувається зменшення сукупного розміру нестандартних або безнадійних кредитів (інших видів заборгованості) у зв'язку з їх переведенням до стандартної категорії чи зі списанням до складу валових витрат платника податку, або при зменшенні сум боргових вимог, що використовується як база для визначення обмежень, надлишкова сума страхового резерву направляється на збільшення валового доходу фінансової установи за наслідками такого звітного періоду. Із отриманого за підсумками року прибутку банки формують фонд розвитку банку, який використовується на цілі, пов'язані із забезпеченням діяльності банку, його подальшим розвитком і придбанням основних фондів. Також із отриманого за підсумками року прибутку банки формують фонд виплати дивідендів, який використовується для накопичення коштів, необхідних для планованих розрахунків з акціонерами (засновниками), і протягом періоду до затвердження таких виплат загальними зборами акціонерів (засновників) перебуває у розпорядженні банку.

Статутами банків може бути передбачене формування інших фондів, необхідних для діяльності банку.

2. Прибуток, що споживається (розподілений прибуток):

- виплата дивідендів;
- матеріальне стимулювання і соціальне забезпечення працівників банку.

Отже формування прибутку банку визначається специфікою його як комерційного підприємства, спектром операцій, а також діючою системою обліку та оподаткування.

1.3 Теоретичні аспекти аналізу та управління прибутковістю комерційного банку

Ефективне управління прибутком передбачає побудову в банку відповідних організаційно-методичних систем забезпечення цього управління, знання основних механізмів формування прибутку, використання сучасних методів його аналізу і планування.

Управління прибутком - процес розробки та прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу та використання в банку.

Головною метою управління прибутком є забезпечення максимізації добробуту засновників, учасників банку в поточному та перспективному періодах.

Основні етапи управління прибутком банку:

1. Розробка комплексної політики управління прибутком (повинна відповідати загальній стратегії комерційного банку).

На цьому етапі:

- визначається загальний період планування;
- вивчаються фактори внутрішнього і зовнішнього середовища і ступінь їх впливу на комерційний банк;
- визначаються стратегічні цілі формування та розподілу прибутку;
- розробляється політика формування прибутку;
- розробляється політика розподілу прибутку;

- розробляється система організаційно-економічних заходів забезпечення реалізації політики управління прибутком;

- здійснюється оцінка розробленої політики управління прибутком;

2. Оперативне планування формування, розподілу та використання прибутку.

Це процес розробки системи заходів із забезпечення формування прибутку в необхідному обсязі та ефективного використання у відповідності з завданнями розвитку банку в майбутньому періоді.

3. Управління формуванням прибутку.

Цей етап включає управління доходами, витратами, податковими платежами та ризиками.

4. Управління розподілом та використанням прибутку.

Цей етап включає:

- управління своєчасною сплатою податків та інших обов'язкових платежів з прибутку;

- оптимізація пропорцій розподілу прибутку на частини, що капіталізуються та споживаються.

5. Аналіз прибутку, його формування та використання – вивчення умов і резервів формування та використання прибутку з метою виявлення резервів підвищення ефективності управління прибутком.

6. Ефективний контроль за прийнятими рішеннями щодо формування та використання прибутку.

Ефективний механізм управління прибутком банку дає змогу в повному обсязі реалізувати завдання та цілі, що стоять перед ним, сприяє результативному виконанню функцій цього управління. Як і кожна керуюча система, управління прибутком реалізує свою основну мету та головні завдання шляхом виконання певних функцій.

Управління прибутком банківської установи - це багатогранний та дуже складний процес, що потребує від банку ретельного опрацювання цього питання як у стратегічному й тактичному аспектах, так і в бюджетних

щорічних планах. У загальному вигляді процес управління прибутком поданий на рис. 1.5.

Рис. 1.5. Процес управління прибутком банку

Отже, ефективний механізм управління прибутком банку дає змогу в повному обсязі реалізувати цілі і завдання, що стоять перед ним, та сприяє результативному здійсненню функцій цього управління.

Механізм управління базується на інформації, що можна одержати в ході проведення аналізу. Головною метою аналізу прибутку банку є з'ясування невикористаних резервів його збільшення. Загальний алгоритм аналізу, на якому базується процес управління, зображено на рис.1.5.

Мета аналізу фінансових результатів діяльності банку
Встановлення достовірності, своєчасності та надійності даних обліку доходів, витрат і фінансових результатів та показників звітності, виявлення резервів зростання прибутку з розробкою рекомендацій щодо їх використання, та оптимізації оподаткування.
Об'єкти аналізу фінансових результатів діяльності банку
Визначені у підсистемі фінансового обліку доходи (витрати) і фінансові результати,, визначені у підсистемі управлінського обліку доходи (витрати) і фінансові результати, валові доходи (витрати), розрахована за податковими нормами амортизація основних засобів, звітність (фінансова, управлінська, податкова)
Джерела інформації
Положення облікової політики в частині доходів, витрат і фінансових результатів, законодавчі та нормативні акти, установчі документи, документи з планування доходів, витрат і фінансових результатів, результати внутрішньобанківського контролю, первинні облікові документи, рахунки бухгалтерського обліку, реєстри бухгалтерського обліку, форми фінансової звітності, консолідованої звітності, статистична звітність, податкова звітність, звіти, складені для цілей управлінського обліку, організаційно-розпорядчі документи
Методи аналізу
огляд, опитування, документальна перевірка, підтвердження, аналітичні процедури, підрахунок
Етапи проведення аналізу фінансових результатів
Початковий Планування аудиту: чітке формулювання мети аудиту фінансових результатів; визначення об'єктів і джерел інформації; оцінка ризику контролю фінансових результатів; оцінка рівня суттєвості; визначення критеріїв оцінки звітності при перевірці фінансових результатів діяльності банку; визначення методів збору аудиторських доказів; розробка програми аудиту фінансових результатів
Дослідження Аналіз фінансових результатів: аналіз доходів витрат і результатів діяльності за даними бухгалтерського обліку та за даними фінансової звітності (зокрема за даними консолідованої звітності);ан аліз доходів, витрат і результатів діяльності у підсистемі управлінського обліку та підсистемі податкових розрахунків
Завершальний Складання висновку. Подальший контроль (встановлення ефективності та своєчасності заходів, що вживаються керівництвом у зв'язку з викладеними в висновку зауваженнями)

Рис. 1.5. Складові процесу внутрішнього аналізу фінансових результатів діяльності банку

У процесі аналізу прибутку банк має вирішити такі завдання:

- дати характеристику змін у сумі прибутку;
- визначити причини змін, що відбулися у сумі прибутку;
- розрахувати кількісний вплив чинників на розмір прибутку;
- дати характеристику заходів банку щодо збільшення прибутку.

Аналіз розпочинається із загальної оцінки змін прибутку банку, а після аналізу динаміки та структури прибутку на подальшому етапі слід проаналізувати кожен складову прибутку[1].

Найбільше значення в ході аналізу прибутку мають коефіцієнтний та факторний методи аналізу [16, с.88]. Аналіз коефіцієнтів базується на розрахунку співвідношення різноманітних абсолютних показників між собою. В процесі використання даної системи аналізу визначаються різноманітні відносні показники, що характеризують окремі аспекти формування, розподілу та використання прибутку банку. У практиці аналізу прибутку найбільше розповсюдження отримали системи аналітичних коефіцієнтів:

1. Процентна маржа (процентний прибуток) банку визначається як різниця між процентними доходами та процентними витратами.

2. Непроцентна маржа (непроцентний прибуток) банку обчислюється як різниця між непроцентними доходами (комісійні доходи, прибуток від торговельних операцій, штрафи отримані і т. ін.) та непроцентними витратами (комісійні витрати, витрати на утримання персоналу, експлуатаційні витрати і т. ін.). Показник непроцентної маржі часто буває від'ємним, оскільки непроцентні витрати, як правило, перевищують непроцентні доходи.

3. Прибуток до оподаткування обчислюється як різниця між загальними доходами та загальними витратами і складається з процентної та непроцентної маржі.

4. Чистий прибуток — це прибуток, що залишається в розпорядженні банку після виплати податків (прибуток після оподаткування). Наведені показники прибутковості вимірюються в грошових одиницях і значною мірою залежать від розмірів банку, а через це не придатні для порівняльного аналізу. Тому для виявлення ефективності роботи банку здебільшого застосовують відносні показники прибутковості та рентабельності.

У західній літературі поняття «рентабельність» згадується тільки як відносний показник, який визначається як співвідношення фінансових результатів до будь-якої величини.

Рентабельність – це фінансовий вимір здатності розміщеного чи інвестованого капіталу приносити дохід.[5, с.422]

Таблиця 1.3

Алгоритм розрахунку й економічний зміст показників, що характеризують рентабельність по чистому прибутку.

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст показника
1	2	3
Рентабельність по чистому прибутку		
1.Рентабельність активів, %	$K_1 = \frac{ЧП}{A_{заг}}$, де ЧП – чистий прибуток; A _{заг} – активи загальні	Рівень окупності чистим прибутком (ЧП) середньорічних активів у цілому (A _{заг})
2.Рентабельність дохідних активів, %	$K_2 = \frac{ЧП}{A_д}$, де A _д – активи доходні;	Рівень окупності чистим прибутком (ЧП) середньорічних дохідних активів в цілому (A _д)
3.Рентабельність загального капіталу, %	$K_3 = \frac{ЧП}{K_{заг}}$, де K _{заг} – капітал загальний	Рівень окупності чистим прибутком (ЧП) середньорічного загального капіталу (K _{заг})
4.Рентабельність статутного капіталу (акціонерного капіталу), %	$K_4 = \frac{ЧП}{K_a}$, де K _a – акціонерний капітал	Рівень окупності чистим прибутком (ЧП) середньорічного акціонерного капіталу (K _a)
5.Рентабельність діяльності за витратами, %	$K_5 = \frac{ЧП}{B_з}$, Де B _з – витрати загальні	Рівень окупності чистим прибутком (ЧП) усіх витрат банку (B _з)
6. Продуктивність праці середньорічного працівника, %	$K_6 = \frac{ЧП}{СП}$	Рівень чистого прибутку (ЧП) на одного середньорічного працівника (СП)

З точки зору вітчизняних науковців, рентабельність - це виражений у процентах відносний показник прибутковості, який характеризує ефективність витрат підприємства загалом або ефективності виробництва окремих видів продукції. а також суму отриманого прибутку, як абсолютний показник та як відношення прибутку до певних величин (капітал, активи) [6, с.392].

Отже для характеристики ефективності банківської діяльності, ступеня використання його ресурсів використовують показники відносної прибутковості, які в економічній практиці одержали назву рентабельності.

В подальшому будемо дотримуватись твердження, що рівень рентабельності може бути визначений як процентне відношення суми одержаного прибутку до якого-небудь показника: доходу, величини витрат, активів, капіталу, залучених коштів.

Використання показників прибутковості, обчислених по чистому прибутку, дозволяє виявити вплив на прибутковість податкових та інших обов'язкових платежів, що виплачуються з прибутку банку. Чистий прибуток – це прибуток, який залишається в розпорядженні комерційного банку після сплати платежів до бюджету. Аналіз коефіцієнтів базується на розрахунку співвідношення чистого прибутку до різноманітних абсолютних показників.

Показники прибутковості за доходом відбивають здатність менеджменту банку контролювати свої витрати.

Але говорячи про ефективність управління фінансами банку недоцільно обмежуватись лише показниками рентабельності по доходах та чистому прибутку.

Таблиця 1.4

Алгоритм розрахунку й економічний зміст показників, що характеризують рентабельність за доходом

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст показника визначає
1	2	3
Рентабельність за доходом		
1. Загальний рівень рентабельності	$K_1 = \frac{Ч_n}{Д_3}, \text{ де}$ $Ч_n - \text{чистий прибуток};$ $Д_3 - \text{доходи загальні}$	Розмір балансового прибутку ($П_б$) на 1 грн доходу ($Д_3$)
2. Окупність витрат доходами	$K_2 = \frac{Д_3}{В_3}, \text{ де}$ $В_3 - \text{витрати загальні}$	Розмір доходу ($Д_3$) на 1 грн. витрат ($В_3$)

Продовження табл.1.4

1	2	3
3. Чиста процентна маржа	$K_3 = \frac{\% \text{ доходи} + \text{від} - \% \text{ витрати}}{\text{торгівлі}} \cdot 100$ $\text{Середні загальні активи}$	Розкриває рівень дохідності активів від процентної різниці
4. Чистий спред	$K_4 = \left(\frac{\% \text{ дохід} + \text{від} + \text{отр}}{\text{торгівлі}} - \frac{\% \text{ сплач}}{\text{позики надані} \quad \text{підпроцентні депозити}} \right) \cdot 100$	Розкриває рівень дохідності активів від процентних операцій
5. Інший операційний дохід	$K_5 = \frac{D_i}{A_3}, \text{ де}$ <p>D_i – доходи інші; A_3 – активи загальні</p>	Свідчить про рівень дохідності активів (A_3) від інших нетрадиційних послуг і доходів інших (D_i)
6. "Мертва точка" прибутковості банку	$K_6 = \frac{B_n - D_n}{A_3 - A_n}, \text{ де}$ <p>B_n – витрати непроцентні; D_n – доходи непроцентні; A_n – активи недоходні</p>	Показує мінімальну дохідну маржу для покриття всіх витрат, після чого банк починає заробляти прибуток
7. Продуктивність праці, грн.	$K_7 = \frac{D_3}{СП}, \text{ де}$ <p>$СП$ – середньорічна численність працівників</p>	Рівень доходу (D_3) на одного середньорічного працівника

Значна частина банківських операцій, насамперед пов'язаних з розміщенням кредитних ресурсів, супроводжується тим чи іншим ризиком, який властивий всім господарським чи фінансовим операціям [6, с.393].

Отже, показники рентабельності доходу та чистого прибутку не є показником надійності банку, адже поряд з високою прибутковістю можуть мати місце високі ризики, що в подальшому можуть призвести банк до кризи. Натомість, малоризикові операції погрожують низькою прибутковістю, що в свою чергу позначиться на відсотках по депозитах та може призвести до зменшення обсягу залучених депозитів. Як наслідок такої ситуації – зниження конкурентоспроможності банку.

Якщо показники ефективності управління банку перебувають у допустимих межах на фоні достатності власного капіталу та існування резервів під диференційовані ризики, то це є ознакою стабільної роботи банку, навіть в умовах не передбачуваних і незалежних від банку змін на фінансовому ринку, а отже й запорукою його надійності [6, с.394].

Таблиця 1.5

Алгоритм розрахунку й економічний зміст показників, що характеризують ефективність фінансової діяльності банку

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст показника визначає
1	2	3
8.Максимальна ставка по загальним пасивам	$RP_{max} = RA - ZPM$, де RP_{max} – максимальна ставка по загальним пасивам банку (із врахуванням робочого капіталу); RA – фактична середньозважена процентна ставка по загальним активам банку (за винятком статей, відносимих на робочий капітал).	Показує, якою може бути максимальна ставка по загальним пасивам
9.Маржа позитивної прибутковості	$PPM = NPM - ZPM + \frac{DP}{3A * K}$, де ZPM - маржа беззбитковості; DP – негативний приріст витрат на формування резервів протягом минулого місяця.	Маржа позитивної прибутковості вимірює рівень чистої процентної маржі по активно-пасивних операціях банку з урахуванням покриття собівартості банківських операцій.
Показники, що вимірюють ефективність діяльності персоналу комерційного банку		
10.Чистий дохід на одного працівника	$NOP = \frac{ЧП}{3ЧП}$, де $ЧП$ – чистий прибуток поточного року; $3ЧП$ – середня загальна чисельність працівників банку за рік	Чистий дохід на одного працівника вимірює продуктивність роботи працівників банку
11.Чистий дохід до витрат на утримання персоналу	$ROP = \frac{ЧП}{ВУП}$, де $ЧП$ – чистий прибуток поточного року; $ВУП$ – накопичені витрати на утримання працівників банку за рік.	Чистий дохід до витрат на утримання персоналу одного працівника вимірює окупність витрат на утримання банківського персоналу

У практичній діяльності для оцінювання діяльності банку використовують такі показники прибутковості, розраховані за даними бухгалтерського обліку та фінансової звітності банку (табл.1.3):

Отже, усі показники прибутковості, ми класифікуємо наступним чином.

1. Показники прибутковості, які відображають загальну ефективність діяльності банку:

- прибутковість власного капіталу (ROE);
- прибутковість чистих активів (ROA).

2. Показники, які деталізують чинники, що впливають на прибутковість банківської діяльності:

- чиста процентна маржа (NRM);
- чистий спред (NS);
- маржа нульової прибутковості, або безбитковості (ZPM);
- маржа цільової прибутковості (TPM);
- критичні ставки по пасивним (активним) операціям з точки зору безбитковості та цільової прибутковості;
- маржа позитивної прибутковості (PPM).

3. Показники, що вимірюють ефективність діяльності персоналу комерційного банку:

- чистий дохід на одного працівника (NOP);
- чистий дохід до витрат на утримання персоналу (ROP).

Прибутковість відіграє важливу роль у діяльності банку, оскільки досягнення задовільного рівня прибутку дозволяє поповнювати капітал, формує основу життєдіяльності та зростання банку, а також забезпечує прийнятний рівень дивідендних виплат акціонерам.

Висновки до 1 розділу

Головною метою комерційного банку є отримання прибутку, який використовується для створення фондів банку та виплати дивідендів. Прибуток

банку - це різниця між його валовими доходами та валовими витратами. Для комерційних банків забезпечення прибутковості - це першорядна задача, яку ставить перед собою вище керівництво. Іноді як цільовий показник вибирається абсолютний показник прибутку, але частіше всього використовують відносні показники, на зразок доходу на одну акцію, або прибутки на акціонерний капітал. Цільові показники розраховуються, як правило, на основі результатів колишньої діяльності і в зіставленні з показниками інших банків.

Прибутковість відіграє важливу роль у діяльності банку: досягнення задовільного рівня прибутку дозволяє поповнювати капітал, формує основу життєдіяльності та зростання банку, а також забезпечує високий рівень дивідендних виплат акціонерам. Прибутковість банку залежить від ефективності використання його власних і залучених коштів. Аналіз прибутковості – це складне завдання, оскільки кожен аспект банківських операцій впливає на його прибутковість і має братися до уваги.

Основними етапами управління прибутковістю банку є: розробка комплексної політики управління прибутком (повинна відповідати загальній стратегії комерційного банку); оперативне планування формування, розподілу та використання прибутку; управління формуванням прибутку(який безпосередньо включає управління доходами, витратами, податковими платежами та ризиками); управління розподілом та використанням прибутку; аналіз прибутку, його формування та використання вивчення умов і резервів формування та використання прибутку з метою виявлення резервів підвищення ефективності управління прибутком; ефективний контроль за прийнятими рішеннями щодо формування та використання прибутку.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Економічно-організаційна характеристика АТ КБ «Приватбанк»

АТ КБ «Приватбанк» — найбільший за розмірами активів український банк і лідер роздрібного банківського ринку України, є універсальним Банком з фокусом на роздрібний сегмент та вибірковою присутністю в корпоративному сегменті. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 31 грудня 2018 року Банк має 30 філій і 1 991 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі. Чисті активи ПриватБанку станом на 1 січня 2019 року становили 259 мільярдів гривень (19,3 % від активів усіх банків в Україні). ПриватБанк володіє другою за чисельністю мережею відділень та найбільшою мережею банкоматів і терміналів серед банків України. На початок 2019 року в мережі працювало близько 7,2 тис. банкоматів, 13,3 тис. платіжних терміналів та 141 тис. торговельних POS-терміналів. Національна мережа банківського обслуговування ПриватБанку включає в себе близько 2240 відділень. ПриватБанк є найбільшим емітентом і еквайром платіжних карток в Україні. На початок 2019 р., банком емітовано понад 30 мільйонів карток, що становить більше половини від усієї кількості випущених українськими банками платіжних карток. Банку належить система грошових переказів «PrivatMoney» та найпопулярніший в Україні інтернет-банкінг і платіжна система «Приват24». Також банк виступає еквайром електронної платіжної системи LiqPay.

ПриватБанку частково належить однойменний дочірній банк в Латвії, а також філії в Італії, Португалії та Кіпрі. За даними британського журналу The Banker, у 2016 році ПриватБанк посідав 16-те місце в рейтингу найбільших банків Центральної та Східної Європи та 627-ме в рейтингу топ-1000 світових банків. З моменту заснування і по 2016 рік банк входив у фінансово-промислову групу «Приват» українських олігархів Ігоря

Коломойського та Геннадія Боголюбова. 18 грудня 2016 року, через проблеми з платоспроможністю, була проведена націоналізація ПриватБанку. Наразі єдиним акціонером Банку, якому належить 100% акцій Банку є Держава в особі Міністерства фінансів України (місцезнаходження: 01008, м. Київ, вул. Грушевського, буд. 12/2, ідентифікаційний номер 00013480). Держава в особі Міністерства фінансів України набула права власності на 100% акцій Банку 21 грудня 2016 року відповідно до статті 411 Закону України “Про систему гарантування вкладів фізичних осіб” та згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2016 року № 961 “Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи”.

Акціонер Банку має сукупність прав, визначених чинним законодавством України, Статутом Банку Положенням про Загальні збори акціонерів, дотримання та захист яких забезпечується Банком. Внаслідок вливання з Державного бюджету України величезних коштів в статутний капітал банку для підтримання його платоспроможності після націоналізації, установа у 2016 році зафіксувала збитки в розмірі 135 мільярдів гривень (61,5 % від розміру усіх її активів на кінець того року) — найбільші за уся історію банківської системи України. В наступному році вливання продовжувалися хоч і в менших масштабах, збитки у 2017 р. сягнули майже 23 мільярдів гривень.

Головний офіс ПриватБанку розташований у м. Дніпро. 24 квітня 2017 року юридична адреса банку була змінена з Дніпра на Київ. Правління та всі служби головного офісу продовжують працювати в Дніпрі. За класифікацією НБУ, ПриватБанк є одним з трьох системно важливих банків в Україні у 2019 році.

Основну частину корпоративних клієнтів, що обслуговуються банком, складають підприємства малого і середнього бізнесу. При цьому значну долю вжитку банківських продуктів забезпечують крупні фінансові і промислові корпорації. Особлива увага приділяється обслуговуванню компаній, що мають широку мережу структурних підрозділів, — мережевих корпорацій.

Галузева характеристика клієнтської бази банку свідчить, що велику частину складають підприємства, основний вид діяльності яких торгівля і комерційна діяльність. Значну долю серед корпоративних клієнтів займають підприємства харчової, транспортної, сільськогосподарської і будівельної галузей.

У ході дослідження ринку банківських послуг у 2018 році, проведеного компанією GfK Ukraine, 23,3 % жителів України назвали «ПриватБанк» найпривабливішим для себе українським банком. «ПриватБанк» також є найбільш популярним і впізнаваним банківським брендом України — 64 % жителів країни знають «ПриватБанк» без підказки. Банк також був лідером серед українських комерційних банків за кількістю клієнтів: його послугами користувалися понад 23 % населення України. Банк обслуговував 334 тисячі корпоративних клієнтів, приватних підприємців — 347 тисяч і понад 12,5 мільйонів рахунків фізичних осіб.

ПриватБанк відомий своїми інноваціями. Так, ще на початку 2000-х років. (після запуску системи «Приват24» у 2001) банк став одним із перших у світі, що почав використовувати одноразові динамічні SMS-паролі. Серед останніх нововведень інтернет-банкінгу — можливість входу через QR-код.

На початку травня 2014 року на форумі банківських інновацій FinovateSpring 2014 в місті Сан-Хосе, Каліфорнія, команда ПриватБанку представила перший у світі безконтактний Android-банкомат. Новий банкомат дозволяє для зняття грошей використовувати замість типової клавіатури смартфон або Google Glass. За підсумками голосування журі, topless-банкомат ПриватБанку було визнано переможцем FinovateSpring 2014, а його оригінальна презентація отримала приз Best of Show.

У травні 2014 року ПриватБанк перевів усіх своїх співробітників, що обслуговують клієнтів, на iPad. Як повідомили в банку, у відділеннях працюють понад 8 тис. iPad зі спеціальними фінансовими додатками банку. Використання мобільних планшетів дозволить обслуговувати клієнтів оперативніше та без черг.

ПриватБанк належить до найбільших розробників мобільних платіжних додатків в Україні. Окрім «Приват24» існують інші різноманітні додатки серед яких iPay (дозволяє приймати до оплати картки Visa та MasterCard з мобільного телефону, планшета та персонального комп'ютера), SendMoney (додаток для швидкого переказу грошей на картки з голосовим керуванням і автоматичним запам'ятовуванням шаблонів), «ФотоКасса» (додаток для оплати рахунків за допомогою фотокамери телефону) та інші.

У серпні 2015 року ПриватБанк став першим українським банком, який зареєстровано в новій доменній зоні: bank.

У 2016 році ПриватБанк посів перше місце в рейтингу інноваційних компаній України за версією сайту forbes.net.ua.

15 травня 2018 року спільно з компанією «Apple» запровадив систему NFC оплати «Apple Pay», а до того з компанією Google — «Google Pay».

Виконавчим органом банку, який здійснює керування його поточною діяльністю, є Правління банку, що вибирається Наглядовою радою строком на 3 роки. Крім того існують два комітети: Кредитний (визначає загальну кредитну політику банку, аналізуючи можливі ризики з роздрібних видів операцій і формуючи структуру кредитного процесу) та Бюджетний (займається питаннями планування, оптимізації та контролю процесу придбання ресурсів, необхідних для реалізації стратегії банку, керуючи розподілом доходів і витрат між підрозділами). Діяльністю Правління банку керує Голова правління банку — чеський банкір Петр Крумханзл. Головою Наглядової ради є турецький фінансист Енгін Акчакоча.

Банк, поряд з іншими державними банками, займав домінуючу позицію на ринку в 2018 році: сукупна частка державних банків становила 54,7% та 63,4% за чистими активами та депозитами населення відповідно. Одним із основних каталізаторів росту чистих активів банківської системи у 2018 році був приріст високоліквідних активів (+48 млрд. грн).

В табл. 2.1. зображено аналіз основних показників діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 роки.

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 рр.

Показники	31.12.16 (млн. грн.)	31.12.17 (млн. грн.)	31.12.18 (млн. грн.)	Відхилення 2017р. від 2016р.	Відхилення 2018р. від 2017р.	Відхилення 2018р. від 2016р.
1. Активи	179761	253675	278048	73914	24373	98287
Кредитний портфель	32616	38335	50140	5719	11805	17524
2. Зобов'язання	206109	230056	246584	23947	16528	40475
Кошти клієнтів	180566	212167	231055	31601	18888	50489
Кошти банків	2667	234	195	-2433	-39	-2472
Кошти НБУ	18047	12394	9817	-5653	-2577	-8230
3. Власний капітал	-26348	23619	31464	49967	7845	57812
Статутний капітал	50695	206060	206060	155365	0	155365
4. Нерозподілений прибуток (збиток)	-201536	-201139	-198388	397	2751	3148
5. Прибуток до оподаткування	-176814	397	12789	-176417	12392	-164025
6. Чистий прибуток (збиток)	-176238	378	12798	176616	12420	189036
Процентні доходи	31358	24485	30754	-6873	6269	-604
Процентні витрати	-29364	-18374	-14002	-10990	-4372	-15362
Комісійні доходи	10365	13211	19590	2846	6379	9225
Комісійні витрати	-2205	-3017	-4402	812	1385	2197

Кредитний портфель банківської системи виріс на +33 млрд грн: +11 млрд грн приріст кредитного портфелю юридичних осіб, + 22 млрд грн приріст кредитного портфелю фізичних осіб. Приріст кредитного портфелю Банку склав +11,8 млрд грн, що забезпечено розвитком кредитування: а) юридичних осіб (+3,6 млрд грн) за рахунок розвитку традиційних продуктів (кредитні лінії, овердрафти) та інноваційних (КУБ); б) фізичних осіб +8,1 млрд грн, що здійснено завдяки розвитку карткових продуктів (карта «універсальна») та розвитку нових продуктів (оплата частинами). Розвиток банківського сектору у 2018 році супроводжувався також значним зростанням цифрових послуг та електронних каналів продаж: а) приріст кількості активних карт становив +6 %

(із 34,9 млн у 2017 році до 36,9 млн у 2018 році), б) кількість банкоматів зросла у державних банків на 7% (із 7,2 тис у 2017 році до 7,7 тис у 2018 році); в) кількість платіжних терміналів зросла із 251,7 до 292,3 тис шт.

На рис. 2.1. для наочності зображено основні показники діяльності банку.

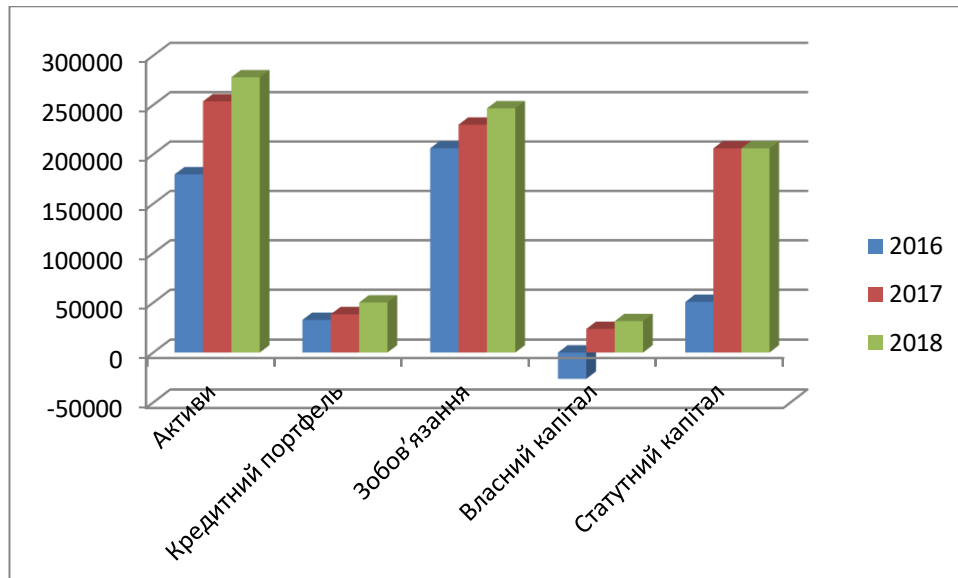

Рис. 2.1. Динаміка основних показників діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р.

Банк продовжує кількісний та якісний розвиток послуг, що сприяє зростанню кількості активних карт на 4% із 19,6 млн. (в 2017) до 20,4 млн в 2018. Кількість операцій в ТСО збільшилась на 22 млн., порівняно з 2017 роком (+1 803 на 1 термінал ТСО). Кількість операцій в АТМ за 2018 рік склала 433 млн. од. (59 тис. од. на 1 АТМ). Кількість клієнтів системи Приват24 збільшилась на +1,3 млн. (+18%). Загальна кількість платіжних терміналів Банку зросла із 145,1 до 174,1 тис. шт. у 2018. Мережа банкоматів (АТМ і ТСО) Банку за 2018 рік склала 19,9 тис. шт. (Банк склав 54% по банківській мережі), при цьому Банк встановив 250 інноваційних банкоматів із функцією cash-recycling, що сприяють значному підвищенню якості послуг та оптимізації витрат на обслуговування банкоматів. У відповідності до прогнозу НБУ у 2019 році приріст бази фіндування банківської системи очікується на рівні

попереднього року. Банки збережуть зацікавленість у роздрібному кредитуванні. Прискориться зростання корпоративного портфеля, що розпочалося у 2018 році. Цьому сприятиме очікуване зниження комерційних відсоткових ставок, оскільки НБУ може перейти до пом'якшення монетарної політики протягом 2019 року. НБУ продовжує впроваджувати нові регуляції на основі CRD/CRR4. Протягом 2019-2020 років буде представлено для обговорення концепцію нового нормативу довгострокової ліквідності NSFR, а також нову концепцію структури регулятивного капіталу. За підсумками 2018 року Банк залишається лідером банківського сектору України за більшістю позицій: - ліквідність активів: 92% клієнтських рахунків та депозитів повністю покриті ліквідними коштами. Усі нормативні показники банку значно перевищують норми, встановленні НБУ: миттєва ліквідність 43,46% (норма >30%), поточна ліквідність 142% (норма >40%), короткострокова ліквідність 98% (норма >60%). Банк також витримує на високому рівні новий норматив НБУ – LCR, який демонструє стійкість банку до короткострокових «шоків» ліквідності. - 12,79 млрд. грн. чистого прибутку забезпечили 1 місце по цьому показнику серед банків України. Це рекордний показник для банківської системи України з початку економічної кризи. Досягнення таких високих показників стало можливим завдяки продовженню роботи щодо підвищення відсоткової маржі по банківським продуктам. За підсумками 2018 року відсоткова маржа склала 4,0% (+2,2 в.п. в порівнянні з 2017 року). Зберігаючи дохідність активних операцій, Банку вдалося значно скоротити вартість пасивів (6,2% за підсумками 2018 року, -2,6 в.п. в порівнянні з 2017 роком). Разом із зниженням вартості пасивів Банку вдалося замістити валютний портфель гривневими пасивами: гривневі депозити і кошти клієнтів за 2018 рік зросли на 23,8 млрд. грн. Разом з тим, завдяки лідерству Банку по безготівковим та касовим розрахункам, Банк збільшив комісійний дохід на 48% до 19,6 млрд. грн. Комісії формують значну частину прибутку Банку та виступають важливим фактором стійкості бізнесової моделі: чистий комісійний прибуток Банку на 109% покриває адміністративні витрати. - З великим відривом Банк

займає 1 місце по коштам фізичних осіб та 2 місце по коштам юридичних осіб;

- Банк зміцнив лідерство за кількістю активних клієнтів як фізичних осіб, так і клієнтів малого та середнього бізнесу, досягнувши показників 14,9 млн. активних клієнтів фізичних осіб (+9,5% в порівнянні з 2017 роком), 629,3 тис. активних клієнтів юридичних осіб і приватних підприємців (+26% до 2017 року).
- Протягом 2018 року Банку вдалося значно наростити кредитний портфель - на 31% (+11,8 млрд. грн.). Незважаючи на таке значне зростання кредитного портфелю, його якість суттєво поліпилася, завдяки налагодженню процесів управління ризиками: рівень NPL за підсумками 2018 року склав 34,1% (-600 в.п. від показника 2017 року). Вартість кредитного ризику у 2018 року також була нижче, ніж у 2017 і склала 2,0% (-130 в.п. до 2017 року). Разом з тим, у 2018 році Банком було доформовано 6 млрд. грн. страхових резервів.
- За підсумками року Банк має достатній рівень капіталу. Регулятивний капітал Банку на кінець 2018 року становить 19,6 млрд. грн., а норматив адекватності капіталу 17,5% (при нормі >10%). За підсумками проведеного стрестестування банків, проведеного НБУ в 2018 році, навіть при самому негативному сценарії, рівень адекватності капіталу не буде нижчий нормативного. Завданням Банку на наступний рік є досягнення показників прибутковості згідно з цілями бізнес-стратегії Банку зі збереженням лідируючих позицій на українському банківському ринку.

Основні пріоритети Банку на найближчу перспективу:

- подальше нарощування якісного кредитного портфелю, в якому, як і раніше, буде переважати роздрібний сегмент;
- підтримка оптимального та достатнього рівня ресурсної бази при подальшій політиці зниження вартості (до 5,7%, - 50 в.п.);
- трансформація внутрішніх бізнес-процесів, які дозволять підвищити ефективність бізнесу та якість обслуговування клієнтів;
- подальша оптимізація та приведення до належного стану регіональної мережі відділень та банківської інфраструктури;
- розробка та впровадження якісних та інноваційних продуктів, сервісів.

За підсумками 2019 року Банк планує отримати 9,1 млрд. грн. прибутку. Протягом 2018 року Банк значно підвищив рівень прибутковості операцій і забезпечив досягнення наступних показників. Завдяки зваженій процентній політиці в 2018 році Банк значно покращив процентну маржу, та досяг процентного спреда на рівні 2,3%, в той час, як в 2017 році Банк мав чистий процентний збиток та негативний процентний спред на рівні - 1,1%. Збільшення кількості активних клієнтів (на 10%) та зростання обсягів транзакцій, як у відділеннях, так і в он-лайн каналах дозволили досягти збільшення чистого комісійного доходу на 49% порівняно з 2017 роком – до 15,2 млрд грн. При цьому операційні витрати залишилися на контрольованому рівні (+14,7% до рівня 2017 року порівняно з річним рівнем інфляції 9,8% та приростом середньої номінальної заробітної плати в Україні 20,5%). Показник Витрати / Доходи за 2018 рік склав 45%, що є одним з кращих серед конкурентів. Банк завершив рік з прибутком 12,8 млрд грн, що є максимумом в історії Банку та зумовило найбільший за останні п'ять років прибуток банківської системи України.

2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «Приватбанк»

Згідно з вимогами нормативних актів НБУ призначенням фінансової звітності банків є створення бази даних, яка дасть змогу реально оцінити фінансовий стан банків – як комплексне поняття, що відображає різні напрями банківської діяльності.

Фінансовий аналіз розпочнемо з проведення з вертикального та горизонтального аналізу окремого звіту про фінансовий стан.

Технологія вертикального аналізу полягає у тому, що загальну суму балансу приймають за 100 % і кожен статтю фінансової звітності подають у вигляді процентної частки від прийнятого базового значення.

Горизонтальний (трендовий) аналіз є складовою системи фінансового аналізу, яка полягає у вивченні динаміки окремих фінансових показників у часі.

У процесі цього аналізу розраховують темпи зростання (приросту) окремих показників за декілька періодів і визначають загальні тенденції їх зміни (тобто тренд).

Технологія вертикального аналізу полягає у тому, що загальну суму балансу приймають за 100 % і кожен статтю фінансової звітності подають у вигляді процентної частки від прийнятого базового значення[15].

Для отримання більш повної характеристики АТ КБ «Приватбанк» розрахуємо його основні економічні показники та їх динаміку протягом 2016-2018 рр., що дасть більше можливостей адекватно оцінити його фінансовий стан та динаміку розвитку банку загалом. У таблиці 2.2 відображено аналіз активів та пасивів банку за 2016 р.

Таблиця 2.2

Аналіз активів та пасивів АТ КБ «Приватбанк» за 2016 р.

Показники	01.01.2016		31.12.2016		Відх. в млн. грн.	Відхилення по структурі, %	Темп росту, %	Темп приросту, %
	млн. грн.	%	млн. грн.	%				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Активи:	258611	100	179761	100	-78850	-	69,5	-30,5
- грошові кошти	29154	11,3	30159	16,8	1005	5,5	103,4	3,4
- кредити	189314	73,2	32616	18,1	-156698	-55,1	17,2	-82,8
- цінні папери	1949	0,8	64409	35,8	62460	35,1	3304,7	3204,7
- інші активи	38194	14,8	52577	29,2	14383	14,5	137,7	37,7
Пасиви	258611	100	179761	100	-78850	0,0	69,5	-30,5
Зобов'язання:	231101	89,4	206109	114,7	-24992	25,3	89,2	-10,8
- заборгованість перед банками	37707	16,3	20714	10,1	-16993	-6,3	54,9	-45,1
- депозити	177974	77,0	180656	87,7	2682	10,6	101,5	1,5
- інші зобов'язання	15420	6,7	4739	2,3	-10681	-4,4	30,7	-69,3
Власний капітал	27510	10,6	-26348	-14,7	-53858	-25,3	-95,8	-195,8

З даних таблиці 2.2 ми бачимо, що на кінець 2016 року порівняно з початком розмір кредитів зменшився на 156698 млн. грн. На рис.2.2.та 2.3. зображено структуру активів банку станом на початок та кінець 2016 р.

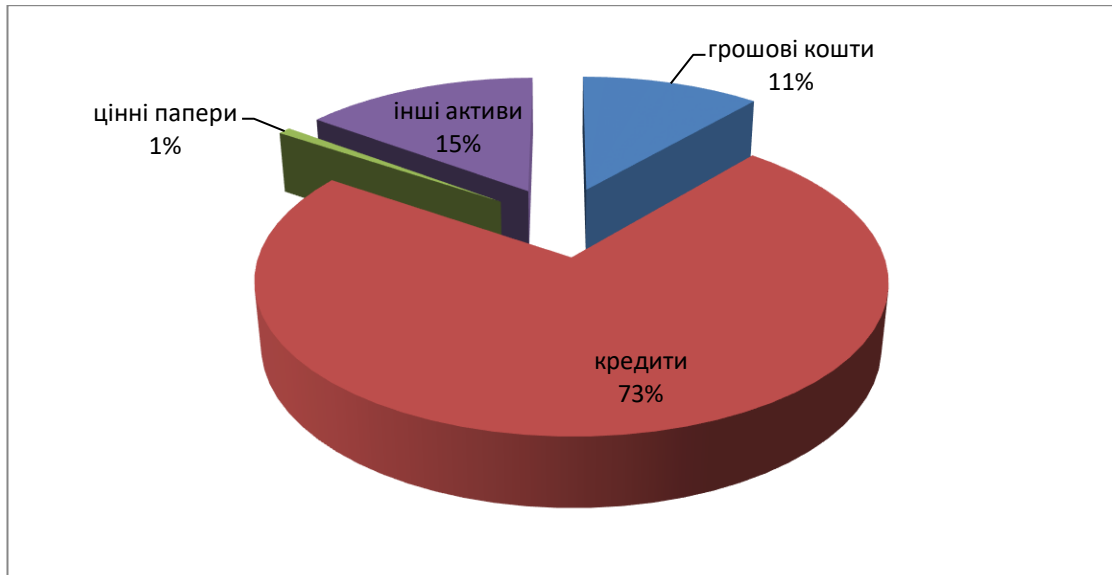

Рис.2.2. Структура активів АТ КБ «Приватбанк» станом на 01.01.2016 р.

Як бачимо, на початок аналізованого періоду найбільшу питому вагу мав кредитний портфель – 73%, доля ліквідних активів становила 11%, інвестиційний портфель на рівні 1%.

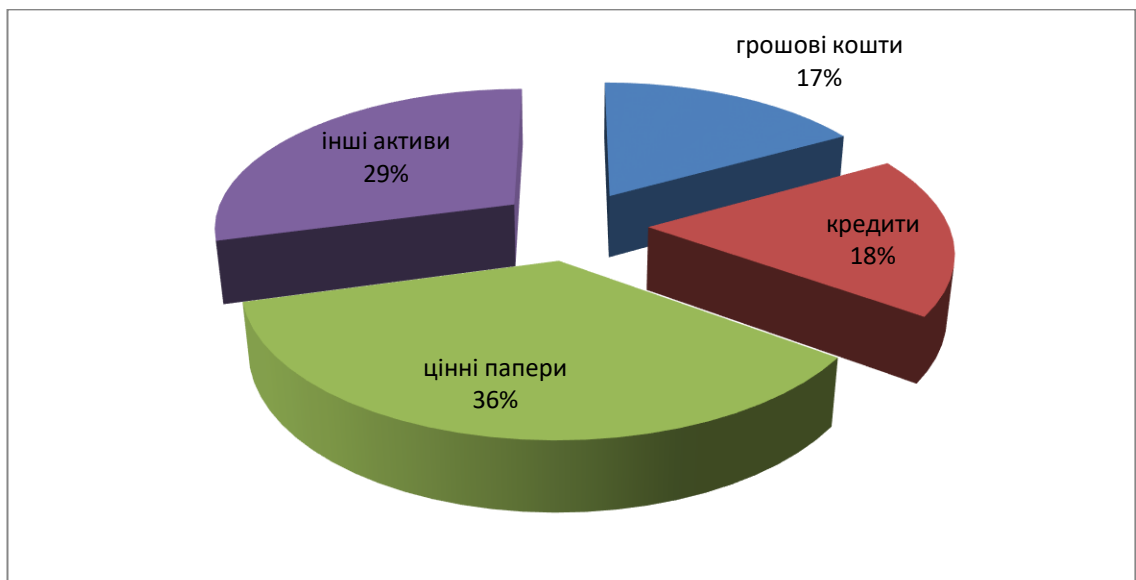

Рис.2.3. Структура активів АТ КБ «Приватбанк» станом на 31.12.2016 р.

За рік структура активів банку кардинально змінилася. Кредитний портфель зменшився із 73% до 18%, збільшився інвестиційний портфель із 1% до 36%. Це пов'язано насамперед із націоналізацією АТ КБ «Приватбанк».

Також пояснюється зокрема виділенням окремо групи непрацюючих кредитів, які були видані до націоналізації АТ КБ «Приватбанк». Частка цінних паперів в структурі активів навпаки збільшилась з 0,75 до 35,08 відсотків.

Цей факт пояснюється тим, що до капіталізації АТ КБ «Приватбанку» відбувалась шляхом внесення до резервів банку державних цінних паперів.

Що стосується пасивів – розмір депозити за 2016 рік у абсолютному вираженні зріс на 2682 млн. грн., або на 1,51 відсотки.

Треба зазначити, що на кінець року власний капітал КБ «Приватбанку» мав від’ємне значення через отриманий за підсумками 2016 року збиток у розмірі 176814 млн. грн.

Таблиця 2.3

Аналіз активів та пасивів АТ КБ «Приватбанк» за 2017 р.

Показники	01.01.2017		31.12.2017		Відх. в млн. грн	Відхилення, %	Темп росту, %	Темп приросту, %
	млн. грн.	%	млн. грн.	%				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Активи:	179761	100	253675	100	73914	-	141,1	41,1
- грошові кошти	30159	16,8	25296	10,0	-4863	-6,8	83,9	-16,1
- кредити	32616	18,1	38335	15,1	5719	-3,0	117,5	17,5
- цінні папери	64409	35,8	126676	49,9	62267	14,1	196,7	96,7
- інші активи	52577	29,2	63368	25,0	10791	-4,3	120,5	20,5
Пасиви	179761	100	253675	100	73914	0,0	141,1	41,1
Зобов’язання:	206109	114,7	230056	90,7	23947	-24,0	111,6	11,6
- заборгованість перед банками	20714	10,1	12628	5,5	-8086	-4,6	61,0	-39,0
- депозити	180656	87,7	212167	92,2	31511	4,6	117,4	17,4
- інші зобов’язання	4739	2,3	5261	2,3	522	0,0	111,0	11,0
Власний капітал	-26348	-14,7	23619	9,3	49967	24,0	-89,6	-189,6

З таблиці 2.3 видно що у 2017 року спостерігається позитивні тенденції щодо збільшення розміру активів банку, стабілізації та покращення структури активів та пасивів АТ КБ «Приватбанк». Активи банку продемонстрували ріст на 41 відсоток. Спостерігається подальший ріст розміру та частки цінних активів в структурі активів. Частка кредитів залишилась майже без змін, а ось у

абсолютному вираженні їх розмір зріс на 5719 млн. грн. Структуру активів станом на 31.12.2017р. зображено на рис. 2.5.

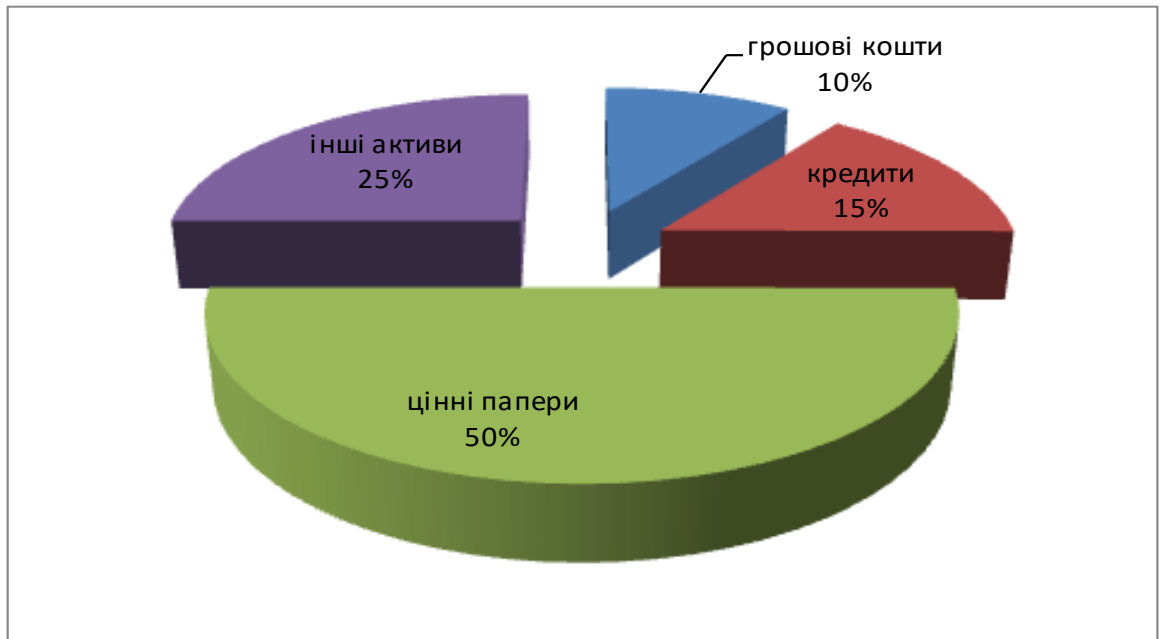

Рис.2.5. Структура активів АТ КБ «Приватбанк» станом на 31.12.2017 р.

Заборгованість перед банками в абсолютному вираженні на зменшилась 8086 млн. грн., або на 40 відсотків. Інші зобов'язання не зазнали значних змін. Сума депозитів, яку залучив «Приватбанк» за 2017 збільшилася на 31511 млн. грн. (на 17,4%). Цей факт можна пояснити поверненням довіри до АТ КБ «Приватбанк» та поліпшенням економічної ситуації у країні.

Якщо на початок 2017 року власний капітал мав значне від'ємне значення, то на 31.12.2017 року його розмір склав 23619 млн. грн.

Як ми бачимо з таблиці 2.4, у 2018 році АТ КБ «Приватбанк» вийшов на шлях сталого розвитку. Структура балансу банку не зазнала значних змін. Виключення становить тільки такі елементи активів, як цінні папери та інші активи. Валюта балансу збільшилася за минулий на 24373 млн. грн. тобто темп приросту склав більше ніж 9 відсотків.

Таблиця 2.4

Аналіз активів та пасивів АТ КБ «Приватбанк» за 2018 р.

Показники	01.01.2018		31.12.2018		Відх. в млн. грн.	Відхилен ня, %	Темп росту, %	Темп приросту, %
	млн. грн.	%	млн. грн.	%				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Активи:	253675	100	278048	100	24373	-	109,6	9,6
- грошові кошти	25296	10,0	27360	9,8	2064	-0,1	108,2	8,2
- кредити	38335	15,1	50140	18,0	11805	2,9	130,8	30,8
- цінні папери	126676	49,9	180081	64,8	53405	14,8	142,2	42,2
- інші активи	63368	25,0	20467	7,4	-42901	-17,6	32,3	-67,7
Пасиви	253675	100,0	278048	100	24373	0,0	109,6	9,6
Зобов'язання:	230056	90,7	246584	88,7	16528	-2,0	107,2	7,2
Заборгованість перед банкками	12628	5,5	10012	4,1	-2616	-1,4	79,3	-20,7
- депозити	212167	92,2	231055	93,7	18888	1,5	108,9	8,9
- інші зобов'язання	5261	2,3	5517	2,2	256	0,0	104,9	4,9
Власний капітал	23619	9,3	31464	11,3	7845	2,0	133,2	33,2

Сума виданих кредитів зросла значно більше ніж сума залучених депозитів у відносному значення – 30,79% проти 8,9%. Хоча в абсолютному вираженні картина дещо інша – 11805 млн. грн. проти 18888 млн. грн. (рис.2.6.)

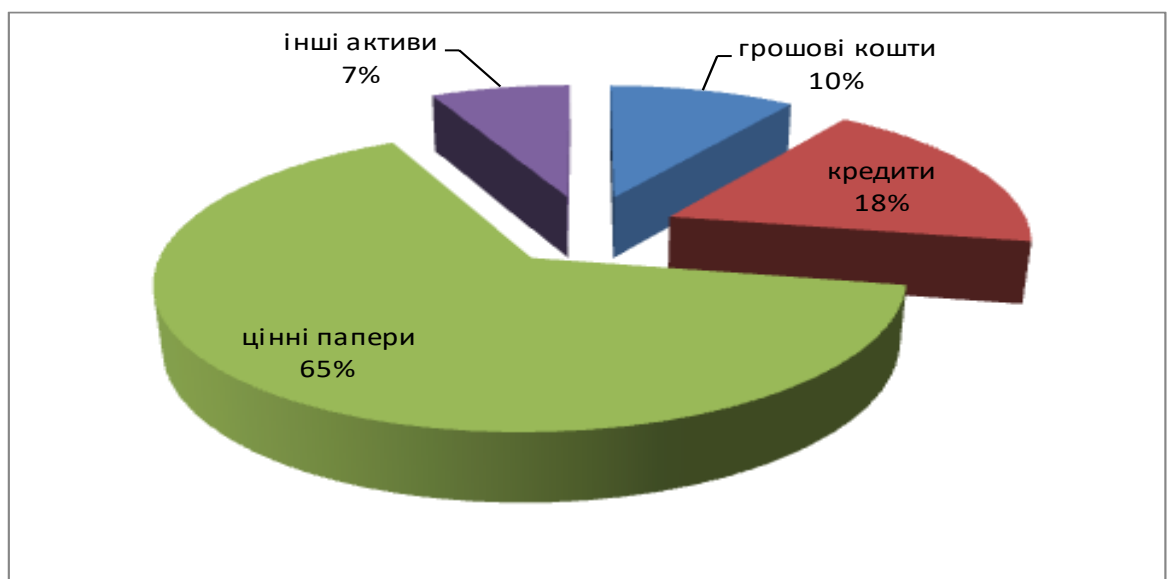

Рис.2.6. Структура активів АТ КБ «Приватбанк» станом на 31.12.2018 р.

Заборгованість перед АТ КБ «Приватбанк» продовжувала зменшуватися. А ось власний капітал у порівнянні з початком року зріс на 7845 млн. грн., або в 1,33 рази.

Дотримання економічних нормативів, встановлених НБУ, є ще одним показником ефективності реалізації механізму банківської діяльності, оскільки свідчить про стабільний економічний стан банку, його фінансову надійність. Отже, ефективність реалізації механізму банківської діяльності може бути визначена через відповідну зміну економічних нормативів, що є обов'язковими для виконання банками.

Розглянемо економічні нормативи НБУ, зміна яких за результатами реалізації заходів банківської діяльності, може виступати індикатором ефективності останніх (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Дотримання економічних нормативів АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018

р.р.

№	з/п	Норматив	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018
1	2	3	4	5	6
1	Н1	Регулятивний капітал(млн. грн.)	184909	22275400	19555683
2	Н2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10 %)	1,4	20,6	17,45
3	Н4	Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	21,6	37,41	43,46
4	Н5	Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	100,18	153,98	141,98
5	Н6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %)	78,4	97,54	97,74
6	Н7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	29,6	4,52	6,26
7	Н8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	0	0	0
8	Н9	Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (не більше 5 %)	0,55	0,67	0,19

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6
9	H11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15 %)	0,04	0,20	0,06
10	H12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60 %)	0,07	0,21	0,07

Як бачимо, найгірші значення показників спостерігалися у 2016 році, коли майже половина показників не відповідала нормативному значенню. Також станом на 31 грудня 2016 року досліджуваний банк не виконував нормативи адекватності капіталу, максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, довгої та короткої відкритих валютних позицій що встановлені НБУ. Але ситуація поліпшилась протягом аналізованого періоду, що свідчить про підвищення активності банку на фінансовому ринку країни.

Розглянемо коефіцієнти, що характеризують фінансову стійкість банку, а саме: коефіцієнт надійності; коефіцієнт фінансового важеля; коефіцієнт захищеності власним капіталом; коефіцієнт мультиплікатора капіталу.

Коефіцієнт надійності (співвідношення капіталу банку і залучених коштів за мінімально допустимого значення не менше 0,05) на протязі останніх трьох років тримався на рівні більше ніж 0,1.

Враховуючи нормативне значення коефіцієнта надійності, АТ КБ «Приватбанк» має високу забезпеченість власним капіталом, отже, високу надійність, тобто він досяг рівня, за якого не залежить від стихій у залученні вільних коштів грошового ринку, бо має вдосталь своїх, дешевших, які можна розміщати в кредити господарюючим суб'єктам та в інвестиції.

Дані тієї ж таблиці 2.5 показують, що коефіцієнт фінансового важеля при максимально допустимому співвідношенні 1:20 становив на початок 2017 р.- 7,82, на початок 2018 р.- 9,74, а на початок 2019р.-7,84.

Це свідчить також і про те, що банк підвищив активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку, навіть за високого забезпечення власними коштами, що також є доказом того, що Приватбанк на сьогодні залишається лідером серед комерційних банків України.

Для оцінки ліквідності КБ «Приватбанку» розрахуємо нормативні коефіцієнти ліквідності, встановлені Національним банком України на щоденній основі [16, с.235].

Ці нормативи включають:

- норматив миттєвої ліквідності (Н4), який розраховується як відношення високоліквідних активів до зобов'язань, що погашаються на вимогу. Цей норматив складав 43,46% на 31 грудня 2018 року (31 грудня 2017 року: 32,47%) при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 30% для ощадних банків

- норматив поточної ліквідності (Н5), який розраховується як відношення ліквідних активів до зобов'язань зі строком погашення, який не перевищує 31 календарний день.

Цей норматив складав 141,98% на 31 грудня 2018 року (31 грудня 2017 року: 155,54%) при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 40% (31 грудня 2017 року: 40%);

- норматив короткострокової ліквідності (Н6), який розраховується як відношення ліквідних активів до зобов'язань зі строком погашення до одного року. Цей норматив складав 97,74% на 31 грудня 2018 року (31 грудня 2017 року: 99,76%) при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 60% (31 грудня 2017 року: 60%);

- коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB). Цей норматив складав 263,61% за всіма валютами (LCRBB) та 102,03% в іноземній валюті (LCRIB) на 31 грудня 2018 року при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 80% за всіма валютами (LCRBB) та 50% в іноземній валюті (LCRIB).

Як ми бачимо банк є ліквідним. Але показники ліквідності у 2018 році (крім нормативу миттєвої ліквідності) дещо зменшилися у порівнянні з 2017р.

Також ми розраховували основні індикатори діяльності банку (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

Динаміка індикаторів діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р.

Індикатор	2016	2017	2018
Індикатори капіталізації (%)			
Власний капітал / Активи	2,9	9,9	11,2
Статутний капітал / Активи	28,2	79,5	73,1
Індикатори фондування (%)			
Поточні депозити/Депозити	35,2	37,4	45,7
Депозити фізосіб/Зобов'язання	70,6	72,0	70,8
Кредити/Депозити	18,06	18,3	3,1
Індикатори якості активів (%)			
Коеф. резервування кредитів	1105,1	610,4	464,9
Покриття резервами NPLs	-	-	-
Індикатори ліквідності			
Ліквідні активи/Активи	6,8	7,6	7,9
Ліквідні активи/Залучені ресурси	9,1	9,4	9,9
Ліквідні активи/Зобов'язання	8,02	8,4	8,9

Індикатори діяльності банку з огляду капіталізації, фондування, якості активів та ліквідності загалом дублюють висновки, отримані в ході розрахунку та дослідження економічних нормативів. Банк має найгірші показники станом на початок 2016 р. В грудні 2016 р. було здійснено націоналізацію «Приватбанку» та розроблено стратегію розвитку банку до 2022 року. Результатом цих стало поліпшення фінансового стану банку вже у 2017 році.

2.3 Аналіз прибутковості АТ КБ «Приватбанк»

На наступному етапі ми проаналізували прибутковість банку. А саме провели вертикальний та горизонтальний аналіз доходів та витрат банку в розрізі трьох років та розрахували показники, що характеризують ефективність управління банком.

Метою звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід є надання користувачам фінансової звітності інформації про доходи, витрати, прибутки (збитки), інший сукупний дохід від діяльності банку за період з початку звітнього року до звітної дати. Використовуючи дані Форми 2, проаналізуємо доходи банку за 2016-2018 роки (табл. 2.7, табл. 2.8.).

Таблиця 2.7

Аналіз доходів АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018рр.

Показники	31.12.2016, млн. грн.	31.12.2017, млн. грн.	31.12.2018, млн. грн.	Абсолютне, млн. грн.	Темп приросту, %
ДОХОДИ	49 018	42 964	54 932	5 914	12,06
процентні доходи	31 358	24 485	30 754	-604	-1,93
комісійні доходи	10 365	13 211	19 590	9 225	89,00
доходи від переоцінки та від операцій купівлі- продажу валюти	0	0	3 128	3 128	-
інші доходи	7 295	5 268	1 460	-5 835	-79,99

З даних таблиці 2.7 видно, що за період, що аналізується дохід зріс на 12,06 %, . Зростання відбулося за рахунок збільшення комісійних доходів на 89 % (9225 млн. грн.), а за рахунок непроцентних (валютних операцій) — на 3128 млн. грн. Загальне збільшення доходів супроводжувалося незначним зменшенням процентних доходів (1,93%). А ось інші доходи впали майже на 80% (5835 млн. грн.) .

Таблиця 2.8

Структурний аналіз доходів АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018рр.

Показники	31.12.2016		31.12.2017		31.12.2018		Відхилення, %
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	
ДОХОДИ	49 018	100	42 964	100	54 932	100	-
процентні доходи	31 358	64	24 485	57	30 754	56	-8
комісійні доходи	10 365	21	13 211	31	19 590	36	15
доходи від переоцінки та від операцій купівлі-продажу валюти	0	0	0	0	3 128	6	6
інші доходи	7 295	15	5 268	12	1 460	3	-12

Як ми бачимо з таблиці 2.8 на протязі періоду, що аналізується, відбувається поступове зменшення частини процентних доходів у сукупному доходу КБ «Приватбанку» з 64% у 2016 році до 56% у 2018 році. Доля комісійних доходів навпаки значна зросла та досягла 36 відсотків порівняно з 21% у 2016 році.

Структуру процентних доходів КБ «Приватбанку» представимо у вигляді діаграми (рис.2.7.)

Як ми бачимо з рис. 2.7, якщо у 2016 році доля процентних доходів, яка була отримана від кредитів юридичних осіб складала -63,68%, а вже через два роки вона впала до 7,29- %. В той же час доля процентного доходу від кредитів фізичних осіб збільшилась майже у два рази з 31,45% у 2016р. до 60,81% у 2018р.

Отже, можна зробити висновок, що загальна оцінка доходів банку позитивна, але уточнені дані мають ґрунтуватися на аналізі окремих статей доходів та вивченні причин, що зумовили відповідні зміни.

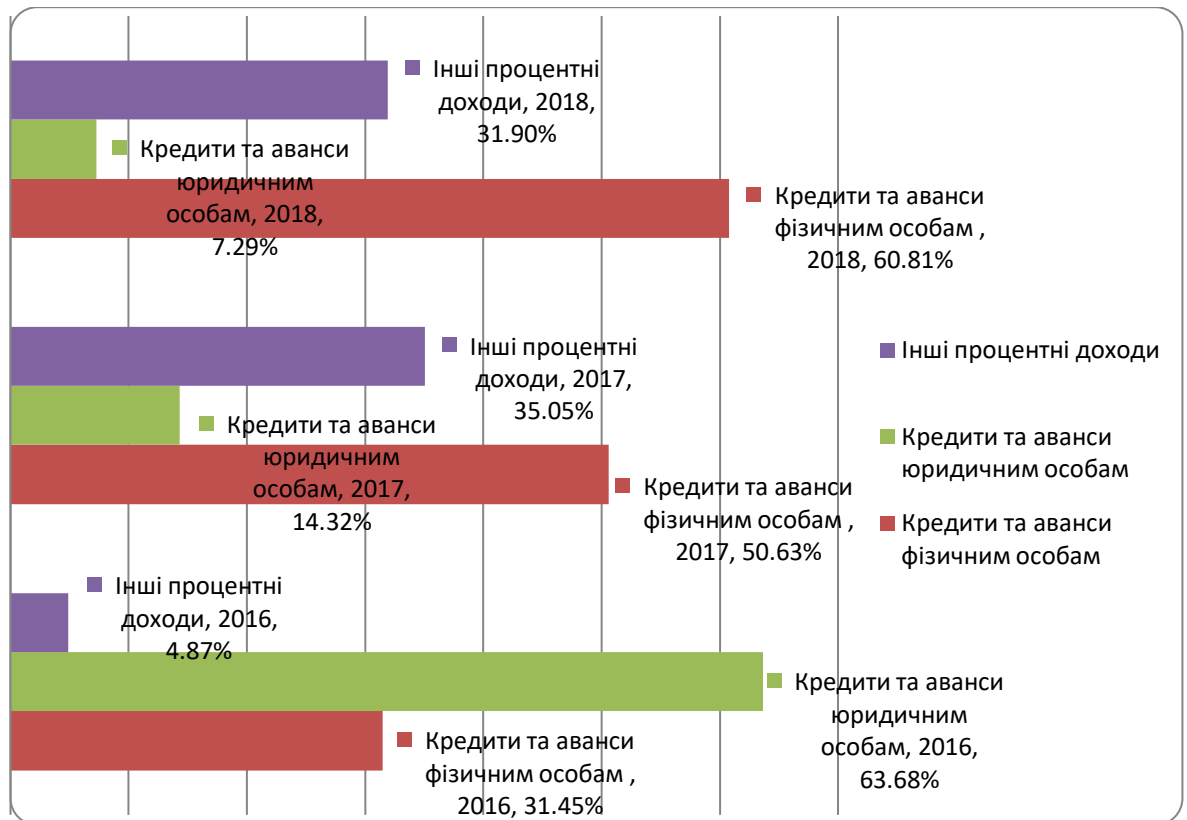

Рис. 2.7. Процентний дохід АТ КБ «Приватбанку» за сегментами

Аналогічно проводимо горизонтальний та вертикальний аналіз витрат АТ КБ «Приватбанк» (табл. 2.9., табл. 2.10).

Таблиця 2.9

Аналіз витрат АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018рр.

Показники	31.12.2016, млн. грн.	31.12.2017, млн. грн.	31.12.2018, млн. грн.	Абсолютне відхилення, млн. грн.	Темп приросту %
ВИТРАТИ	225 060	42 586	42 164	-182 896	-81,27
процентні витрати	29 364	18 374	14 002	-15 362	-52,32
комісійні витрати	2 205	3 017	4 402	2 197	99,64
загальні адміністративні витрати	9771	12 194	13 988	4 217	43,16
інші витрати	31 097	186	3 683	-27 414	-88,16
результат від переоцінки та від операцій купівлі- продажу валюти	0	1 417	0	0	-
відрахування в резерви	152 623	7 379	6 089	-146 534	-96,01
податок на прибуток	0	19	0	0	-
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК (ЗБИТОК)	-176 238	378	12 798	189 036	-

Аналізуючи витрати, ми бачимо що процентні витрати зменшилися на 52,32%, в той час коли комісійні витрати збільшилися майже у 2 рази – на 99,64%. Це корелюється з ростом комісійних доходів на протязі останніх трьох років на 89%.

Адміністративні витрати збільшилися на 43,16%. Цей ріст частково пояснюється ростом мінімальної заробітної плати, цін на утримання приміщень, тощо.

Таблиця 2.10

Структурний аналіз витрат АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018рр.

Показники	31.12.2016		31.12.2017		31.12.2018		Відхилення, %
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	
ВИТРАТИ	225 060	100,00	42 586	104,50	42 164	100,00	-
процентні витрати	29 364	13,05	18 374	43,15	14 002	33,21	20,16
комісійні витрати	2 205	0,98	3 017	7,08	4 402	10,44	9,46
загальні адміністративні витрати	9771	4,34	12 194	28,63	13 988	33,18	28,83
інші витрати	31 097	13,82	186	0,44	3 683	8,73	-5,08
результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу валюти	0,00	0,00	1 417	7,71	-	0,00	0,00
відрахування в резерви	152 623	67,81	7 379	17,33	6 089	14,44	-53,37
податок на прибуток	0,00	0,00	19	0,16	-	0,00	0,00
Чистий прибуток (збиток)	-176 238	-	378	0,00	12 798	0,00	-

У 2016 році ми бачимо, що левову частину витрат АТ КБ «Приватбанк» (67,81%) витрати на формування резервів, що є нетиповою ситуацією. Другою за величиною статтю витрат є інші витрати.

На протязі періоду, що аналізується, ми спостерігаємо постійний ріст

питомої ваги комісійних витрат, що безсумнівно пов'язано з ростом комісійних витрат. Питома вага процентних витрат навпаки зменшилась з 43,15% у 2017 до 33,21% у 2018 році. Питома вага адміністративних витрат значна та сягає третини від сукупних витрат у 2018 році. Тому при оптимізації витрат АТ КБ «Приватбанк» треба приділити особливу увагу цієї статті витрат[19].

Відповідно до принципу прибутковості доходи банку повинні перевищувати витрати, тому загальна оцінка динаміки витрат банку містить аналіз коефіцієнтів, які характеризують стабільність діяльності та її прогнозування. До таких показників належать[20]:

- коефіцієнт дієздатності банку Кд, який визначається співвідношенням витрат і доходів. Оптимальне значення Кд не повинно перевищувати 0,95, збільшення до 1,0 і вище свідчить про погіршення дієздатності банку, тобто він стає збитковим;

- коефіцієнт режиму економії витрат Ке, який є співвідношенням темпів збільшення витрат і темпів зростання доходів. Рівень показника Ке < 1 свідчить, що банк дотримується режиму економії, в іншому випадку — не дотримується.

Таблиця 2.11

Загальна оцінка рівня витрат КБ «Приватбанк» за 2016-2018р.

Показник	2016	2017	2018
Витрати, млн. грн.	225060	42586	42164
Темп зростання витрат, %	-	0,19	0,99
Доходи, млн. грн.	49018	42964	54932
Темп зростання доходів, %	-	0,88	1,28
Коефіцієнт дієздатності	4,59	0,99	0,77
Коефіцієнт режиму економії	-	0,22	0,77

Дані таблиці 2.11 свідчать, що АТ КБ «Приватбанк» не дотримувались коефіцієнта дієздатності протягом у 2016 році, оскільки він значно перевищував одиницю, тобто банк у цьому році був збитковий. А вже у 2018 році банк має оптимальне значення цього показника. Як видно з аналізу,

найгіршим роком для був 2016, за результатами якого витрати банків перевищили їх доходи в 4,59 рази. Це пояснюється формуванням резервів. Що стосується коефіцієнту режиму економії, то за результатами аналізу можемо сказати, що темп зростання доходів загалом випереджав темп зростання витрат банків протягом 2016–2018 років.

Наочно динаміку прибутку та формуючих його показників, зображено на рисунку 2.8.

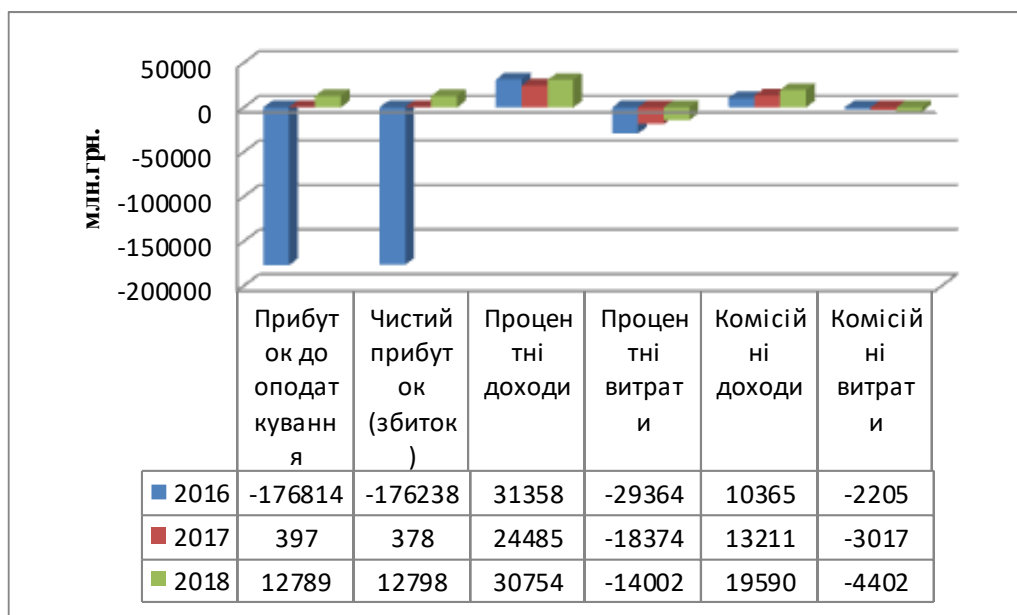

Рис. 2.8. Динаміка фінансових результатів АТ КБ «Приватбанк» за 2016 – 2018 р.р.

Наступним етапом ми розрахували показники, що характеризують рентабельність банку.

Оперативним показником діяльності банку є розмір одержаного прибутку. Рівень окупності прибутком статутного і загального капіталу, активів, а також витрат банку характеризує їх рентабельність. Тому прибутковості банківської діяльності є невід’ємною задачею банківського аналізу. Рентабельність - це відносний показник, що характеризує рівень ефективності (доходності) роботи банківської установи та який вимірюється у відсотках.

В таблиці 2.12 наведені результати аналізу основних показників рентабельності банку АТ КБ «Приватбанк»

Таблиця 2.12

Динаміка показників прибутковості АТ КБ «Приватбанк»

№	Найменування показника	Позначення	Станом на 31.12.			Абсолютне відхилення	
			2016р	2017р	2018р	2017/ 2016р	2018/ 2017р
1	Рентабельність активів ROAA	ROAA	-55,8	-9,6	4,3	-65,4	-5,3
2	Рентабельність капіталу ROE	ROAE	-674	-120	40,9	-794	-79,1
3	Чиста процентна маржа у %	ЧМП	2,4	2,8	7,5	0,4	4,7
4	Чистий спред	ЧС	95,4	79,8	45,5	-15,6	-34,3

У цілому, як свідчать дані табл.2.12, за останні роки відбулися зміни в рівнях показників, що характеризують збільшення окупності доходами і чистим прибутком активів, витрат, загального капіталу і статутного фонду. На початку аналізованого періоду у 2016 р. банк мав найбільший за всі роки існування збиток. Це підтверджують показники рентабельності активів та капіталу за 2016 р. - -55,8% та -674% відповідно. За результатами 2017 р. банк також отримав збитки, але фінансова звітність була перерахована, та чистий збиток було віднесено до рекласифікованих статей і у фінансовій звітності 2018 р. за результатами 2017 р. відображено чистий прибуток у розмірі 378 млн. грн. Ми розрахували ROAA та ROAE із врахуванням рекласифікованих статей. Як бачимо ці показники за результатами 2017 р. також від'ємні, але рівень падіння значно знизився – до -9,6% та -120% відповідно. Динаміку показників рентабельності активів та капіталу АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р. зображено на Рис.2.9.

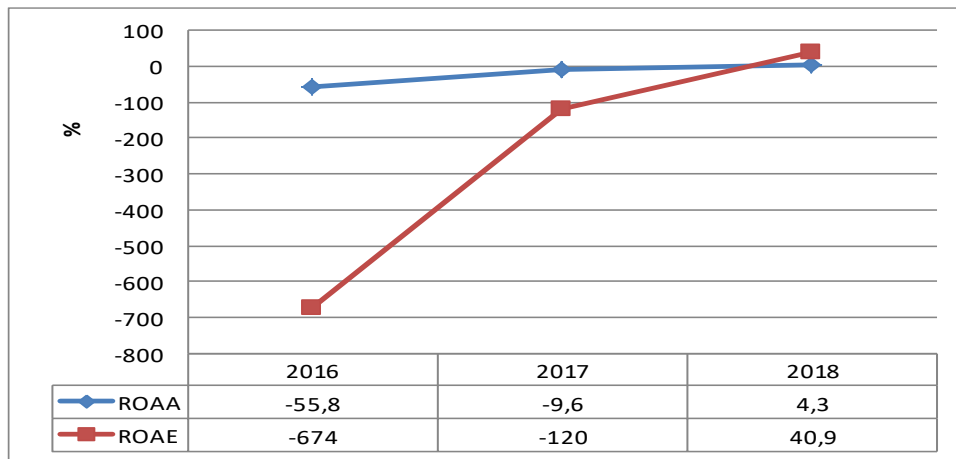

Рис.2.9. Динаміка показників рентабельності активів та капіталу АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р.

Станом на 31.12.2018 р. АТ КБ «ПриватБанк» має найбільш високу серед державних банків рентабельність капіталу на рівні 40 %, підтримуючи позитивну тенденцію зростання прибутковості банківського сектора України.

За останні два роки в статусі банку з державною власністю ПриватБанк є одним з провідних драйверів позитивних змін розвитку банківського сектора, Програма трансформації ПриватБанку, що ґрунтується на загально визнаних у світі принципах корпоративного управління, забезпечує зміцнення позицій на ринку сучасних банківських послуг та стабільно прибуткову роботу банку. Також ми розрахували чисту процентну маржу та чистий спред.

На рис.2.10 наглядно відображено динаміку чистої процентної маржі та чистого спреду.

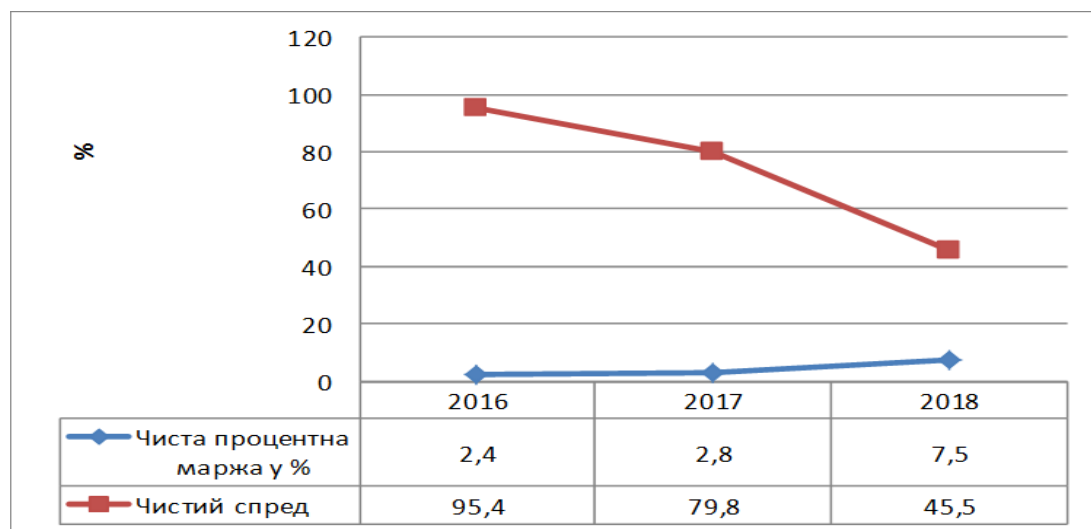

Рис. 2.10. Динаміка показників чистої процентної маржі та спреду АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2018 р.р.

ЧПМ визначається як відношення різниці між процентними доходами ПД і процентними витратами ПВ до активів А банку, %. Чиста процентна маржа може обчислюватися щодо працюючих або загальних активів. Та розраховали чистий спред ЧС (спред прибутку) є традиційним показником прибутковості банку і визначається як різниця між середньозваженими процентами за активами та за пасивами банку, % . За допомогою цього показника оцінюються ефективність виконання банком функції посередника між вкладниками та позичальниками, а також рівень конкуренції на ринку. Як правило, при загостренні конкурентної боротьби спред скорочується і менеджери банку змушені шукати інші шляхи одержання прибутків. Як бачимо показники чистої процентної маржі та спреду також мають позитивну динаміку.

Висновки до 2 розділу

За результатами проведеного дослідження, ми можемо констатувати, що наразі АТ КБ «Приватбанк» у повному обсязі відновив свою фінансову стійкість та платоспроможність, які за результатами 2016 р. могли призвести його до банкрутства. За результатами 2018 р. «Приватбанк» має достатній рівень ліквідності, фінансової стійкості та чи не найбільші показники рентабельності по банківській системі України.

За прогнозами міжнародного рейтингового агентства Moody's рентабельність АТ КБ «Приватбанк» залишиться високою та зростатиме протягом наступних років за рахунок високого комісійного доходу та збільшення чистого відсоткового доходу. За перше півріччя 2019 року АТ КБ «Приватбанк» повідомив про рекордний чистий прибуток у розмірі 18,3 млрд грн та, ймовірно, збереже тенденцію до поліпшення прибутку до кінця року.

Експерти Moody's прогнозують протягом найближчого року збереження високого рівня ліквідності АТ КБ «Приватбанк», в якого високоліквідні активи становлять близько 70% сукупних активів.

На думку експертів Moody's, будь-який потенційний відтік депозитів буде керованим для АТ КБ «Приватбанк», тому що його буфер ліквідності повністю покриває всі депозити фізичних осіб і корпоративні депозити до запитання. АТ КБ «Приватбанк» дотримується нових вимог до ліквідності (набувають чинності з 2020 року) і його коефіцієнти ліквідності значно вищі за мінімум.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1 Загальні напрями підвищення прибутковості комерційних банків

В умовах нестійкої економічної ситуації, що склалась у країні, ефективність банківської діяльності значною мірою залежить від змін, які відбуваються в зовнішньому середовищі. Це зумовлює необхідність розроблення та застосування науково обгрунтованих організаційно-економічних механізмів управління банківськими структурами, які можуть гнучко і швидко реагувати на зміни в ринковому середовищі. Особливої актуальності в умовах сьогодення набувають питання пов'язані із забезпеченням ефективності діяльності банків в умовах зростання конкуренції та євроінтеграції України. В першому та другому розділі дипломної роботи ми провели аналіз щодо прибутковості банків, та за результатами проведеного аналізу можемо зробити висновок, що висока прибутковість банків є скоріше легендою. Для банків як установ, діяльність яких значною мірою заснована на довірі з боку клієнтів і які розпоряджаються значною частиною суспільного капіталу, важливе значення, мають такі характеристики, як надійність та стабільність. Крім того, слід зауважити, що з огляду на сьогоднішній день в умовах кризового середовища орієнтація на стабільність видається найвиваженішою політикою, а тому вважаємо надзвичайно необхідним розглядати всі можливі шляхи для збільшення прибутковості банків. На нашу думку, шляхами підвищення прибутковості банків у кризових умовах можуть бути наступні:

1. Загальне зростання групи активів, що приносять процентний дохід та збільшення власного капіталу, наприклад, кредитних операцій банку.

Правильне про ведення зваженої маркетингової і процентної політики. Наслідком цього стане підвищення числа банківських вкладників.

2. Збільшення питомої ваги доходних активів у сукупних активах. Максимізація прибутку вимагає не збереження коштів, а їх використання для видачі позик і здійснення інвестицій (з урахуванням резервів).

3. Зміна загального рівня процентної ставки по активних операціях банку. По стійне дослідження та врахування факторів (крім специфічних), що визначають розмір процента по активних операціях; попит на кредитному ринку; ставки конкуруючих банків та інших фінансово-кредитних установ.

4. Зміна структури портфелю доходних активів, тобто підвищення питомої ваги ризикових кредитів у кредитному портфелі банку, наданих під високі проценти. Банк повинен правильно дослідити допустимість ризику, розробити проект прийняття негайно практичного рішення, спрямованого або на використання ризикових операцій або на виробітку системи заходів, що знижують можливість появи витрат банку від проведення тієї чи іншої операції. Забезпечення зростання непроцентних доходів, а саме: приділення більшої уваги доходам від надання послуг, оптимізація пасивів, зменшення загально адміністративних витрат, зменшення витрат на створення банківської послуги, що дасть змогу знизити її ціну. Правильне управління активами і пасивами банку, а також ризиками: роз поділ економічного капіталу банку під ризику, визначення політики управління фондами банку та ризиком ліквідності, правильне встановлення лімітів по ринкових ризиках, моніторинг результатів, що дало б змогу привести структуру банківського балансу і позабалансових позицій у відповідність з його стратегічними ці лями. Управління ризиком процентних ставок: досягнення цільового рівня чистої процентної маржі, спреду, чистого процентного доходу, передбачення руху процентних ставок, встановлення процентних ставок за залученими та наданими коштами, визначення динамічної структури активів і пасивів на підставі геп аналізу та дюрації, використання засобів хеджування. Вдале управління по всіх вказаних напрямках допомогло б збільшити прибутковість банку та досягти мінімізації

ризиків. Вважаємо, що організацію впровадження запропонованих заходів треба здійснювати з врахуванням принципів системності та комплексності. Отже, управління процесами прибутковості в кризових умовах бачимо у відповідності до розробленої схеми (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Схема загальних організаційних заходів щодо підвищення прибутковості банків

Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності діяльності банку необхідно досліджувати з позицій взаємодії економічних та організаційних методів і важелів впливу на досягнення поставлених цілей та відповідно до встановлених нормативних, правових та інформаційних вимог. Основними недоліками чинних механізмів управління ефективністю діяльності банку вітчизняних банків є:

- недостатня увага до показників, які характеризують рентабельність і прибутковість активів;

- недостатня ув'язка оперативних планів з ефективності діяльності банку зі стратегічними напрямками його розвитку;
- пасивність реагування на зміни в ринковому середовищі, зокрема в банківському секторі;
- дефіцит висококваліфікованих менеджерів та висока плинність кадрів.

Удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності діяльності банку пропонуємо здійснювати на засадах системного аналізу сукупності умов і факторів, які впливають на результати його діяльності, взаємоузгодженість дій усіх його підрозділів у досягненні стратегічних цілей. Оскільки на ефективність діяльності банку впливає велика кількість внутрішніх та зовнішніх факторів, пропонуємо їх класифікацію (табл. 3.1), яка дає змогу комплексно враховувати та оцінювати вплив змін на основі аналізу таких факторів як: діловий імідж банку серед клієнтів; частка банку на ринку; наявність мережі філій; наявність розробленої стратегії на конкретний період; реагування менеджменту банку на зміну умов банківської діяльності; рівень матеріального стимулювання; забезпечення поліпшення умов праці та життя працівників; обсяги витрат; рівень капіталізації банку; зростання обсягу та зміна структури депозитного портфеля; зростання обсягу і якості кредитно-інвестиційного портфеля; спектр банківських продуктів; наявність інновацій, нових технологій; швидкість реагування банку на зміну процентних ставок за депозитами та кредитами (процентна політика); технологічне супроводження; якість обслуговування; рекламна діяльність; рівень кваліфікації персоналу; доступ до інформації про залучення та розміщення коштів.

Значимість кожного із зазначених показників пропонуємо оцінювати експертним методом із застосуванням трибальної шкали оцінки: «сильний вплив» – 3 бали; «посередній вплив» – 2 бали; «слабкий вплив» – 1 бал.

На основі отриманих результатів проведеного ранжирування бальних оцінок показників за ступенем їх значимості та присвоєння їм відповідних рангів у роботі здійснімо вибір найважливіших факторів впливу; встановлено

взаємозв'язки між можливостями, загрозами, сильними та слабкими сторонами діяльності банків та складемо прогнози щодо діяльності банків у майбутньому.

Таблиця 3.1

Класифікація факторів впливу на ефективність банківської діяльності

<i>Зовнішні фактори</i>	<i>Внутрішні фактори</i>
<p>Законодавчо-правові та адміністративні фактори</p> <p>Рівень стабільності та досконалості нормативно-правових документів, що регулюють банківську діяльність; наявність законодавчо встановлених пільг для банківського бізнесу; податкова, фінансова політика держави; грошово-кредитна політика НБУ; механізм формування та розподілу прибутку; процедура реєстрації та ліцензування банківської діяльності, політична ситуація в країні; процеси інтеграції банків у світовий фінансовий простір</p>	<p>Економічні фактори</p> <p>Обсяг і структура ресурсної бази; рівень капіталізації банку; обсяг і структура кредитно-інвестиційного портфеля; обсяги витрат; ефективність використання банком ресурсів</p>
	<p>Технологічні фактори</p> <p>Рівень технологічного супроводження операцій банку; наявність інновацій, глибина використання банківських технологій; використання новітніх банківських технологій</p>
<p>Ринкові фактори</p> <p>Рівень інфляції; загальноекономічна ситуація в країні; рівень розвитку банківської системи; банківська конкуренція; попит і пропозиція на фінансові ресурси та ціни на них; довіра клієнтів до банківської системи; потенційна кредитоспроможність, фінансовий стан позичальників (фізичних і юридичних осіб); інвестиційна привабливість галузей економіки; стан розвитку фінансових ринків; зайнятість ніш на ринку банківських послуг</p>	<p>Соціальні фактори</p> <p>Поліпшення умов праці та життя; соціальний захист працівників банку; рівень заробітної плати; наявність додаткових доплат</p>
<p>Комерційно-ділові фактори</p> <p>Характер взаємовідносин з іншими банками; характер ділових контактів із клієнтами; наявність зв'язків із зарубіжними інвесторами і партнерами; співпраця з НБУ</p>	<p>Управлінські фактори</p> <p>Організаційна структура банку та функціональна побудова; організація фінансового менеджменту; наявність філійної мережі; наявність розробленої стратегії діяльності банку на конкретний період; швидкість реагування менеджменту банку на зміни умов банківської діяльності</p>
<p>Регіональні фактори</p> <p>Рівень економічного розвитку регіону, в якому працює банк; взаємовідносини з регіональними органами влади; географічне розташування банків; наявність і стан розвитку економічної та фінансової інфраструктур</p>	<p>Маркетингові фактори</p> <p>Доступ до інформації про залучення та розміщення коштів; рекламна діяльність; спектр продуктів, пропонованих банком; швидкість та якість обслуговування; досвід роботи банку; діловий імідж банку серед підприємницьких структур та населення</p>

Запропонована методика може бути використана при порівнянні діяльності окремих філій у системі одного банку, наглядовими органами НБУ при порівняльній оцінці окремих банківських установ та побудови відповідних рейтингів.

Для оптимізації процесу управління фінансовими ресурсами, на нашу думку, доцільною є побудова багатofакторної моделі управління грошовими потоками, що дозволяє керувати ліквідністю банку, з урахуванням заданих пропорцій розподілу ресурсів, термінів, рентабельності і собівартості активів та пасивів банку, системи ризиків. Така модель повинна враховувати специфіку діяльності банку, вплив внутрішніх факторів, а також обумовлені зовнішнім середовищем законодавчо-правові і адміністративні, ринкові, комерційно-ділові та регіональні умови та на цій основі розробляти прогноз руху фінансових ресурсів.

Модель залежності між обсягом залучених коштів (ресурсів) та фінансовими показниками діяльності банку дають змогу керівництву здійснювати планування та прогнозування як фінансових показників (доходів, витрат, прибутку), так і необхідного обсягу залучених банком коштів (ресурсів), умовно-постійних витрат, комісійних та інших доходів, а також регулювати процентну і тарифну політику установи.

На основі проведених досліджень автором допрацьована залежність між обсягом залучених коштів (ресурсів) та фінансовим результатом (прибутком) банку:

$$\Phi P = D - B = a \times (1 - H) \times Q + (a \times BK) + ID - bQ - УПВ, \quad (3.1)$$

де ΦP – величина фінансового результату банку;

D – доходи банку;

B – витрати банку;

a – рівень дохідності активних операцій;

H – середньозважена норма обов'язкового резервування;

Q – обсяг залучених ресурсів;

ВК – обсяг власного капіталу;

ІД – величина інших доходів банку (комісійний, дивідендний, торгівельний, інший операційний дохід);

b – рівень витратності за платними пасивами;

УПВ – величина умовно-постійних витрат банку.

Наведену залежність рекомендується використовувати банкам з метою прогнозування фінансового результату в часі, підтримання на належному рівні показників фінансового стану та виявлення реальних резервів підвищення ефективності діяльності банку.

Також пропонуємо методичний підхід до розроблення послідовності формування та реалізації стратегії забезпечення ефективної діяльності банку, яка складається з таких етапів: встановлення мети і цілей банку відповідно до напрямів його діяльності; визначення напрямів ефективної діяльності банку; визначення центрів прибутковості і центрів витрат; розроблення меморандумів про фінансову ефективність діяльності банку; оцінка та аналіз розробленого проекту стратегії підрозділами, відповідальними за її реалізацію та внесення відповідних зауважень, пропозицій, коректив; формування альтернативних стратегій забезпечення ефективності діяльності банку; доведення до відома підрозділів змісту стратегії банку; впровадження стратегії у практичну діяльність; контроль за дотриманням параметрів стратегії; корегування стратегії. При формуванні стратегії забезпечення ефективності діяльності банку пропонуємо виходити із загальної стратегії розвитку, а також враховувати зміст кредитно-інвестиційної, депозитно-акumuляційної, процентно-цінової стратегій та стратегії управління ризиками, що дасть змогу підвищити дієвість організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності діяльності банку.

У сучасних умовах функціонування банківської системи України одним із найважливіших методів управління банком є вироблення стратегії забезпечення

ефективності банківської діяльності, що дає можливість установі стабільно зростати, реалізуючи всі наявні можливості. Дослідження показали, що формування чіткої та гнучкої стратегії забезпечення ефективної діяльності банку на теперішній час стає необхідною умовою раціональної організації його діяльності у сфері активних і пасивних операцій та відповідних відносин між банком і його контрагентами. У зв'язку з цим постає потреба формування відповідних організаційних структур, які б здійснювали практичну реалізацію стратегії забезпечення ефективності діяльності установи банку. Для великих банків пропонуємо створити дорадчий підрозділ – Комітет з підвищення ефективності роботи банку, до складу якого, окрім вищого керівництва банку, повинні входити керівники центрів відповідальності банку, а також фахівці тих підрозділів, які є найбільш компетентними в питаннях ефективності банківської діяльності. Загальний розподіл функціональних обов'язків при роботі комітету представлено таким чином, щоб визначенням стратегічних напрямів підвищення прибутковості установи банку на основі відповідних оцінок займались особи, які належать до вищого керівництва. А розроблення безпосереднього змісту стратегії з деталізацією всіх конкретних елементів та процедур покладалось на керівників центрів відповідальності та практичних працівників банку, які виконуватимуть у комітеті функції експертів.

Підвищення ефективності роботи значною мірою є основним фінансовим завданням усіх без винятку банківських установ, а особливо для тих, які мають у своєму складі розгалужену мережу філій та відділень. Перед кожною установою банку постає завдання зниження витрат та підвищення доходів як у поточному, так і в майбутньому періодах.

3.2 Вдосконалення методики декомпозиційного аналізу прибутковості власного капіталу АТ КБ «Приватбанк»

Відповідно до сучасного стану та тенденцій розвитку банківської системи України, на нашу думку, стратегічними цілями діяльності банків у контексті підвищення ефективності їх діяльності можуть стати:

- підтримання конкурентоспроможності на банківському та фінансовому ринках (національному та міжнародних);
- підвищення якості, асортименту банківських послуг;
- формування стійких взаємовигідних стосунків банку з клієнтами;
- утримання реальних та активне залучення нових клієнтів;
- збільшення обсягів діяльності банку;
- забезпечення стійкості банку до змін зовнішнього середовища;
- мінімізація негативного впливу ризиків на діяльність банку;
- підвищення якості управління діяльністю банку;
- підтримання прибутковості діяльності,
- оптимізація доходів та витрат.

Обираючи показники ефективності, серед великої їх кількості, що застосовуються у практиці вітчизняних і зарубіжних банків, оберемо ті, які відповідають вимогам: відображають ступінь досягнення основних стратегічних цілей діяльності банків; можуть бути розраховані за статистикою Національного банку України. Традиційно основними вимірниками економічної ефективності діяльності банків виступають показники рентабельності, причому особлива увага приділяється моделі Дюпона, що відома також як методика декомпозиційного аналізу прибутковості власного капіталу [2; 3].

Такий підхід характеризує економічне розуміння ефективності діяльності банку як співвідношення результату діяльності до витрат ресурсів на її здійснення, де результатом виступає прибуток банку. Модель Дюпона для оцінки ефективності діяльності банку передбачає аналіз коефіцієнтів (табл.1):

1) рентабельність власного капіталу (ROE); 2) прибутковість активів (ROA); 3) мультиплікатор капіталу (МК); 4) чиста маржа прибутку (NPM); 5) доходність активів (EA), що мають між собою тісний формалізований зв'язок:

$$ROE=ROA*МК \quad (3.1)$$

$$ROA=NPM*EA \quad (3.2)$$

$$ROE=NPM*EA*МК \quad (3.3)$$

Отже, інтегральним показником моделі виступає рентабельність власного капіталу. Таким чином, банк досліджується як суб'єкт господарювання, основною ціллю якого на ринку є забезпечення інтересів власників через орієнтацію на максимізацію прибутку на вкладені у власний капітал банку кошти, а сама ефективність банку зростатиме при збільшенні рентабельності власного капіталу. Отже, відповідно до моделі Дюпона ефективність можемо інтерпретувати з точки зору відповідності діяльності банку інтересам і цілям його власників, що характеризуватиме економічну ефективність банку.

На нашу думку, модель Дюпона має такі переваги свого застосування для аналізу економічної ефективності діяльності банку: 1) простота розрахунків, невеликий обсяг економічної інформації, що потребується для аналізу; 2) універсальність – можливість застосування не лише для аналізу ефективності окремого банку, а й групи банківських інститутів; 3) дає змогу досліджувати ефективність банку у контексті взаємозв'язку ефективності використання власного капіталу з ефективністю управління активами та ризиками, пов'язаними зі структурою джерел фінансування банківських операцій; 4) є факторною моделлю, що дозволяє застосовуючи методи факторного аналізу досліджувати причини та характер зміни ефективності; 5) для потенційних інвесторів, що розглядають банк як об'єкт майбутніх інвестицій у власний капітал, власників банку, його менеджерів та клієнтів модель може бути використана для порівняння ефективності інвестицій у банківський бізнес з ефективністю альтернативних інвестицій у інші галузі економіки; для

порівняльного аналізу ефективності банку та банків-конкурентів (системи банків).

Однак, все ж очевидним недоліком моделі є те, що вона маючи беззаперечні переваги, носить спрощений характер, що на нашу думку, може бути з успіхом подолано через використання у комплексі з показниками моделі Дюпона додаткових показників ефективності діяльності банку. Тому для оцінки ефективності діяльності банків України пропонуємо додатково до моделі Дюпона використовувати коефіцієнти, які характеризують ефективність управління доходами й витратами, ефективність управління активами й пасивами банку.

В табл. 3.2. відображено вихідні дані для розрахунку моделі Дюпона.

Таблиця 3.2

Вихідні дані АТ КБ «Приватбанк» для розрахунку моделі Дюпона

Показники	Порядок розрахунку	2016	2017	2018
Рентабельність власного капіталу, %	Чистий прибуток / Власний капітал *100%	-674	-120	40,9
Рентабельність активів, %	Чистий прибуток / Активи*100%	-55,8	-9,6	4,3
Мультиплікатор капіталу	Активи / Власний капітал	3,55	1,23	1,35
Чиста маржа прибутку, %	Чистий прибуток / Сукупні доходи* 100%	2,4	2,8	7,5
Коефіцієнт доходності активів, %	Сукупні доходи / Активи * 100%	27,27	16,9	19,7

В основі моделі Дюпона лежить факторний аналіз.

Факторний аналіз прибутку – це методика комплексного системного вивчення та виміру впливу факторів на величину результативних показників. Факторний аналіз сприяє виявленню параметрів, які впливають на зміну розміру прибутку банку, та дає змогу регулювати розмір прибутку та

рентабельність власного капіталу банку за рахунок управління факторами, що впливають на прибуток і норму прибутку на капітал. Завдання факторного аналізу прибутку полягає у тому, щоб на підґрунті кількісної оцінки взаємозалежних параметрів, які роблять вирішальний вплив на розмір прибутку, забезпечити менеджмент банку інструментарієм, що дозволить приймати оптимальні рішення з максимізації прибутку. Ми в своєму аналізі будемо використовувати показники із табл. 3.2.

Рівень ефективності використання активів банку характеризує показник доходності активів (D_a), який розраховується як відношення доходів банку до сукупних активів.

Мультиплікаційний ефект капіталу полягає у здатності капіталу створювати активи банку шляхом залучення якомога більшого обсягу коштів на кожен гривню капіталу. Оцінка мультиплікаційного ефекту капіталу здійснюється за допомогою мультиплікатора капіталу (M_k), який визначається як відношення сукупних активів до балансового капіталу. Мультиплікатор капіталу – це показник максимальної здатності банку залучати депозити і видавати кредити чи розширювати ланку «депозит – позичка» в розрахунку на одну грошову одиницю свого капіталу, тобто мультиплікатор – це важіль управління банком структурою власного і залученого капіталу, за допомогою якого він повинен забезпечити потрібну структуру капіталу (співвідношення власного і залученого капіталу), тобто бажану збалансованість між капітальною базою (власним капіталом) і її можливостями залучення додаткових фінансових ресурсів. Іншими словами, це здатність капіталу банку залучати в оборот додаткові гроші, не порушуючи стійкої і дохідної роботи банку. Рентабельність доходу (R_d) обчислюється як відношення прибутку до оподаткування до доходу банку.

Факторний аналіз прибутку на основі даної моделі здійснимо за допомогою модифікованого методу ланцюгових підстановок.

Таблиця 3.3

Дослідження економічної ефективності АТ КБ «Приватбанк» за моделлю Дюпона

Показник	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Модель впливу показників ROA та МК на ROE			
Абсолютна зміна ROE за рахунок зміни ROA	0,04510	0,02361	0,00562
Абсолютна зміна ROE за рахунок зміни МК	-0,00508	0,00987	0,03945
Сумарний вплив ROA та МК на ROE	0,04405	0,00981	0,02635
Співвідношення впливу ROA до впливу МК	8,865	0,108	7,685
Модель впливу показників NPM та ЕА на ROA			
Абсолютна зміна ROA за рахунок зміни NPM	0,00613	-0,0006	0,00104
Абсолютна зміна ROA за рахунок зміни ЕА	-0,00125	0,00014	-0,00065
Сумарний вплив NPM та ЕА на ROA	0,00485	0,00007	0,00069
Співвідношення впливу NPM до впливу ЕА	-4,41	-0,64	-2,35
Модель впливу показників NPM, ЕА та МК на ROE			
Абсолютна зміна ROE за рахунок зміни NPM	0,0469	-0,00078	0,00768
Абсолютна зміна ROE за рахунок зміни ЕА	-0,00866	0,00150	-0,00220
Абсолютна зміна ROE за рахунок зміни МК	-0,00550	0,00530	0,00162
Сумарний вплив NPM, ЕА та МК на ROE	0,022696	0,00580	0,00354

Як видно з табл. 3.3, найбільший приріст прибутку в першому періоді отримано внаслідок збільшення обсягу активів і як наслідок процентних доходів. Значно меншого впливу прибуток зазнав від капіталу. Зміна мультиплікатора капіталу призвела до зменшення прибутку. Зміна рентабельності доходу також зменшила суму прибутку на. Останні два фактори негативно вплинули на суму прибутку до оподаткування.

У другому періоді позитивно вплинуло на прибуток зростання розміру капіталу та підвищення доходності активів. Ці фактори збільшили розмір прибутку. Зміна мультиплікатора капіталу призвела до зменшення суми прибутку.

Взагалі протягом періоду, що аналізується, такі фактори як обсяг капіталу та доходність активів позитивно впливають та підвищують розмір прибутку. Мультиплікаційний ефект капіталу та рентабельність доходу мають негативний вплив. Самим негативним фактором, який зменшує суму прибутку є рентабельність доходу.

Отже, факторний аналіз є однією із складових процесу управління. Тільки з його допомогою можна визначити фактори, що зменшують суму прибутку та спрогнозувати фінансовий результат на наступний рік з урахуванням його результатів.

3.3. Підвищення ефективності банківської діяльності шляхом впровадження інноваційних технологій обслуговування клієнтів

В умовах зростання технологізації банківського бізнесу перед банківськими установами України виникає потреба пошуку нових підходів до підвищення ефективності своєї діяльності та визначення додаткових шляхів отримання конкурентних переваг. Такими можливими шляхами вирішення проблем забезпечення ефективності банківської діяльності може стати впровадження інноваційних технологій обслуговування клієнтів та новітніх продуктів та послуг. Ефективність роботи банку і його конкурентоспроможність на фінансовому ринку значною мірою залежать від використання технічних засобів і спеціального програмного забезпечення, їх якості, зручності і простоти освоєння, можливості налаштування окремих блоків із урахуванням специфіки банку, а також ступеня надійності і рівня захисту інформації. Окрім цього, на підвищення ефективності банківської

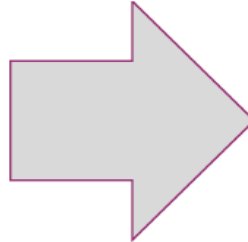
діяльності значний вплив здійснює використання світових інноваційних практик, а саме: підвищення ефективності персоналізації та оптимізації каналів, використання сервісів із зовнішніми інтерфейсами прикладної програми (API), цифрова та біометрична ідентифікація, сервіси та мобільні додатки, прив'язані до географічного положення, діалогові інтерфейси, збільшення використання великих даних, інтелектуальної власності та розширеної аналітики, використання кредитних маркетплейсів, альтернативних способів оплати (безконтактні оплати, оплати за допомогою терміналів і QR-кодів), застосування штучного інтелекту, поліпшення інтегрованої багатоканальної доставки та нових програм лояльності. Будуть і далі розвиватися діджитал-ініціативи – мобільні і хмарні сервіси, кроссплатформність і багатоканальність, спрощення інтерфейсів взаємодії з клієнтами.

Труднощі, які переживають наразі вітчизняні банки, з одного боку, відображають загальний стан економіки, а з іншого – є наслідком того, що раніше обрані бізнес-моделі банків не відповідають новим реаліям і викликам. Низка банків на тлі зниження маржинальності банківського бізнесу має нежиттєздатну бізнес-модель. При цьому зменшення маржинальності в банківському секторі – це загальносвітова тенденція. Цьому є низка причин: зниження відсоткових ставок, розвиток фінансових технологій, які призводять до зниження банківських доходів, підвищення вимог до розкриття інформації, що збільшують витрати, та інші. Бізнес-модель, незалежно від її характерних рис і складових, буде успішною тільки в тому випадку, якщо у банку є підтримка власників, іншими словами, достатній капітал. Окрім цього, виникає питання, наскільки адекватною є оцінка ризиків, які банк приймає на себе, оскільки ефективність банків залежить, в основному, від власників, капіталу та спроможності адекватно оцінювати ризики, щоб банки постійно не підпадали під необхідність формувати додаткові резерви. Окрім цього, на сьогодні вітчизняні банки характеризуються невисокою інноваційною активністю, що вимагає розвитку методів оцінки, аналізу інноваційного середовища, яка була б сприятлива для здійснення ефективних інновацій. У найближчій перспективі

банкам доведеться вирішувати різноманітні завдання, пов'язані з регулюванням, розвитком проривних технологій і бізнес-моделей, підвищенням конкуренції і вимог з боку клієнтів, забезпечуючи при цьому реалізацію нових стратегій сталого розвитку. Адже на фінансових ринках відбувається поява фінансових посередників нового типу (рис.3.4).

Традиційні посередники:

Традиційні банки
Інвестиційні банки
Фінансові брокери
Фінансові консультанти

Фінансові технології:

Онлайн-сервіси
Дистанційні IT-рішення
Криптовалюти
Блокчейн
Глобальний маркетплейс
фінансових інструментів

Причини:

- ✓ Криза довіри до традиційних фінансових інститутів (їх неефективність, недобросовісність)
- ✓ Можливості альтернативних каналів зі збільшення прозорості транзакцій
- ✓ Тенденція до збільшення обсягів безготівкових розрахунків
- ✓ Можливості для полегшення діяльності економічних суб'єктів в умовах централізації, підвищеної зарегульованості і монополізації фінансового ринку

Рис.3.4. Поява фінансових посередників нового типу

До важливих факторів, що визначають тенденції ефективного розвитку та довго строкового зростання банківського сектору на сучасному етапі, доцільно віднести [9]: – клієнтоорієнтованість. Адже довгострокове стійке зростання в банківському секторі можливе лише за умови переходу від підходу, в центрі якого – продукт і підвищення продаж, до клієнтоорієнтованого підходу та подальшого вдосконалення стратегій, спрямованих на відповідні ринки, сегменти клієнтів і рішення; – управління технологіями. Для забезпечення максимальної ефективності бізнесу банки мають прагнути до спрощення, модернізації та гнучкості систем у межах управління портфелем технологічних активів, що забезпечить їм реальні конкурентні переваги. На технологічний аутсорсинг необхідно передавати допоміжні види діяльності з урахуванням підвищення ефективності витрат; – посилення нових сфер ризиків, важлива роль серед яких належить кібер-ризикам, зростання котрих обумовлене посиленням взаємозв'язку між учасниками банківської екосистеми, впровадженням нових технологій і залежністю від морально застарілої

інфраструктури. Тому для банків управління кіберризиками має стати ключовим фактором при розробці бізнес-процесів, стратегій і інноваційних рішень. Банки мають збільшувати фінансування на кібербезпеку, впроваджувати механізми здійснення попереднього контролю за кіберризиками в своїй діяльності на постійній основі, розширювати співробітництво між банками, контрагентами та регулюючими органами, включаючи обмін інформацією та передовим досвідом; – фінтех-технології зберігають лідируючі позиції в сфері інновацій у банківському секторі (рис.3.4).

З метою забезпечення та підвищення ефективності своєї діяльності в умовах динамічного економічного середовища вітчизняним банкам необхідно, насамперед, активно розвивати високотехнологічні напрями та інвестувати саме в фінтех-компанії, оскільки цифрові технології стають для банків стратегічними. Банки від співробітництва з фінтех-компаніями мають такі переваги: зменшують операційні витрати, ризики, розвивають digital-бізнес. Якщо ж банки не працюють в кооперації з фінтех-компаніями, то вони втрачають відносини з клієнтами і, відповідно, недоотримують доходи.

В табл.3.3. відображено основні напрямки розвитку фінтеху.

В 2018-2019 р. р. спостерігалися такі головні тенденції в сфері банківських технологій. Насамперед, банки розширюють сервіси із зовнішніми інтерфейсами прикладної програми (API), що забезпечує підключення і роботу додатків, в тому числі мобільних, із сервісними офісними системами, і які використовуватимуть переважно для надання нових послуг. Мобільний банкінг стає простішим у використанні і надає користувачам більше функціональних можливостей. Тому клієнти все більше надають перевагу мобільному банкінгу перед стандартним банківським обслуговуванням, що передбачає злагоджену цифрову банківську взаємодію між споживачем і бізнесом, нові можливості, пов'язані з криптовалютами, біометричні системи аутентифікації, які не потребують введення пароля, сервіси та мобільні додатки, прив'язані до географічного положення, а також діалогові інтерфейси.

Таблиця 3.3

Основні напрямки розвитку фінтеху

Позики	Транзакції, управління кеш-флоу	Управління ризиками	Залучення капіталу	Заощадження та інвестиції	Захист активів
Альтернативні джерела кредитів (корпоративний сектор)	Мобільні платежі	Соціалізація торгівлі	Приватний капітал / краудфандинг	Діджиталізовані платформи для заощаджень та інвестицій	Страховання, базоване на історії поведінки
Альтернативні джерела кредитів (рітейл)	Миттєві міжнародні перекази (нетрадиційний кореспондентський банкінг)	Зростання ринків боргового капіталу			Діджитал радники
	Операції навколо supply chain (фінансування, транзакції, факторинг)				
Сумісні платформи (блокчейн, API)					
Діджитал банківське обслуговування					
Електронні майданчики / Збір інформації					

Здійснення інвестицій банків у штучний інтелект дасть змогу їм автоматизувати однотипові процеси і підвищити якість обслуговування клієнтів за допомогою чат-ботів, що в кінцевому підсумку дасть змогу підвищити ефективність банківської діяльності. Також нові форми безпечної аутентифікації допоможуть банкам модернізувати технології. International Data Corporation (IDC) прогнозує, що в 2020 р. витрати на впровадження методів Ринок fintech в Україні перебуває на початковому етапі, його структура несформована, а основними інвесторами залишаються банки, однак кількість fintech-стартапів зростає, що свідчить про позитивний прогноз. Пріоритетними напрямками розвитку є онлайн-банкінг, електронні платежі, діджитал-кредитування і технологічні продукти для страхування. Загалом, в Україні функціонує понад 80 компаній, які розробляють інноваційні рішення для фінансової сфери. 58% fintechпроектів були засновані протягом останніх трьох

років. Українські fintech-стартапи працюють в таких сферах: оплата і грошові перекази (31,6%), фінансова інфраструктура і технології (19,3%), кредитування (14%), маркетплейси (7%), страхування (5,3%), онлайн-банкінг (5,3%), персональні фінанси (5,3%), мобільні гаманці (5,3%), блокчейн (3,4%), криптовалюта (1,75%), регуляторні технології (1,75%) [12]. Найяскравішими прикладами в українській fintech-сфері є використання Apple Pay і Google Pay. Першими цю функцію підключили “ПриватБанк” та “Ощадбанк”. Нещодавно такий функціонал з’явився у “Monobank”, який можна вважати передовим фінансовим стартапом в Україні. Популярною серед українців стала імплементація безконтактної оплати й оплати за допомогою PayPass в київському метро. Фінтех-компанії, що орієнтуються на клієнтів, мають лідируючі позиції в сфері інновацій в банківській сфері. Тому, безумовно, банківська система в Україні має розвиватися в активній синергії з фінтех-компаніями. У цьому випадку банки мають декілька варіантів стратегії: створювати аналогічні з фінтех-компаніями інноваційні рішення і взаємодіяти з ними (втрачаючи при цьому конкурентну перевагу) чи дотримуватися комплексної стратегії розвитку з урахуванням своїх можливостей і позицій на ринку. Банки можуть розробити більш диференційований підхід до роботи з фінтехкомпаніями, розглядаючи їх вплив на кожну бізнес-функцію окремо (включаючи операційну діяльність, фінанси і маркетинг), що дасть змогу банкам збільшити свій потенціал в розробці рішень, здатних задовольнити потреби і бажання як існуючих, так і потенційних клієнтів. Банківські відділення залишаться стратегічно важливими для банку, але вони мають бути не центрами здійснення транзакцій, а консультаційними хабами (advisory hubs). Для цього потрібно бути впевненими, що працівники у відділеннях мають достатню кваліфікацію, можуть надавати послуги, які дають додаткову вартість клієнтам. Необхідністю також змінити сегментацію відділень. Клієнтам подобається відхід від традиційного банкінгу в бік personal financial services. Вони можуть скористатись складними валютними чи іншими продуктами і, зокрема, завдяки формату відеоконференцій отримати пояснення від

працівників банку. Приватні банкіри (affluent client services) можуть прорахувати план і показати, які будуть витрати і яку вигоду може отримати клієнт. Банки також мають вибудовувати взаємовідносини зі своїми клієнтами, пропонуючи їм програми лояльності, в основі яких є різні інструменти та методи впливу на клієнтів. Мета будь-якої програми лояльності – утримати клієнтів на якомога триваліший термін. Для цього вкрай важливо правильно вибудовувати взаємини з кожним клієнтом, враховувати його потреби, швидко реагувати на будь-які запити. Серед ключових трендів, характерних для сучасного ринку лояльності і присутніх на ньому програм, можна відзначити функціональність і зручність використання програм для клієнта. За прогнозами експертів, в найближчі роки основним фактором розвитку програм лояльності стануть нові технології. Триватимуть роботи щодо вдосконалення CRM-платформ та інструментів аналізу Data Mining, що дасть змогу більш точно взаємодіяти з аудиторією.

Висновки до 3 розділу

В третьому розділі ми розглянули загальні напрями підвищення прибутковості комерційних банків та запропонували модель залежності між обсягом залучених коштів (ресурсів) та фінансовими показниками діяльності банку, які дають змогу керівництву здійснювати планування та прогнозування як фінансових показників (доходів, витрат, прибутку), так і необхідного обсягу залучених банком коштів (ресурсів), умовно-постійних витрат, комісійних та інших доходів, а також регулювати процентну і тарифну політику установи.

Застосували методику декомпозиційного аналізу прибутковості власного капіталу для АТ КБ «Приватбанк» шляхом побудови моделі Дюпона та розрахунку впливу факторів на фінансову ефективність діяльності банку.

Запропонували підвищення ефективності банківської діяльності шляхом впровадження інноваційних технологій обслуговування клієнтів.

ВИСНОВКИ

В ході виконання кваліфікаційної роботи ми проаналізували теоретичні засади процесу управління прибутком банку, проаналізували прибутковість АТ КБ «Приватбанк», розробили рекомендації щодо підвищення прибутковості банку та зокрема отримали наступні результати.

1. Провівши теоретичний аналіз змісту поняття «прибуток» та «прибутковість банку», ми визначили, що прибуток банку - це різниця між його валовими доходами та валовими витратами. Прибутковість - показник який відображає рівень прибутку в банку. Для комерційних банків забезпечення прибутковості - це першорядна задача, яку ставить перед собою вище керівництво. Іноді як цільовий показник вибирається абсолютний показник прибутку, але частіше всього використовують відносні показники, на зразок доходу на одну акцію, або прибутки на акціонерний капітал. Цільові показники розраховуються, як правило, на основі результатів колишньої діяльності і в зіставленні з показниками інших банків.

2. Розглянувши процес формування та розподілу прибутку визначили, що процес формування прибутку безпосередньо пов'язаний з доходами та витратами банку. Основними джерелами доходів більшості комерційних банків є: 1. Проценти, які стягуються з позичальника за користування позичками. Розмір процентної ставки визначається в процесі переговорів між банком і позичальником під час укладання кредитної угоди. 2. Доходи від проведення операції з іноземною валютою як у вигляді комісійних за виконання цих операцій, так і у вигляді курсової різниці. Ці доходи, як правило, значні. 3. Доходи від операцій з цінними паперами. Оскільки фондовий ринок України тільки недостатньо розвинутий, ці доходи банку поки що незначні. 4. Доходи від виконання для своїх клієнтів широкого спектра послуг, таких як: надання гарантій, розрахунково-касове обслуговування, трастові, консультаційні, аудиторські, лізингові, факторингові тощо. Отже, доход комерційних банків

залежить від норми прибутку по позичкових і інвестиційних операціях, розміру комісійних платежів, стягнутих банком за послуги, а також від суми і структури активів.

Оцінка витрат банку здійснюється по тій же схемі, що й оцінка його доходів. Валові витрати банку можна розділити на процентні і непроцентні.

Процентні витрати складають: нараховані і сплачені відсотки в гривнях; нараховані і сплачені відсотки у валюті. До непроцентних витрат відносять: операційні витрати: сплачені комісійні по послугах і кореспондентських відносинах; витрати по операціях із цінними паперами; витрати по операціях на валютному ринку; витрати по забезпеченню функціонування банку: витрати на утримання апарата управління; господарські витрати; інші витрати (штрафи, пені, неустойки сплачені), відсотки і комісійні минулого років і т.д. Розподіл прибутку банку здійснюється за результатами діяльності за рік згідно з рішенням загальних зборів акціонерів (пайовиків) банку. Прибуток, що підлягає розподілу, розраховується таким чином: чистий прибуток після оподаткування за звітний рік збільшується на розмір нерозподіленого і невикористаного прибутку за результатами попереднього фінансового року і зменшується на розмір відрахувань у офіційні резерви, які формуються згідно з чинним законодавством (резервний фонд та загальний резерв). Решта суми розподіляється на виплату дивідендів власникам і на капіталізацію банку. Сума чистого прибутку, що залишається для розвитку банківського бізнесу, називається нерозподіленим прибутком.

3. Дослідивши теоретичні основи аналізу прибутковості банку, дійшли висновку, що аналіз прибутковості – це складне завдання, оскільки кожен аспект банківських операцій впливає на його прибутковість і має братися до уваги. Прибутковість банку залежить від ефективності використання його власних і залучених коштів. Етапи проведення аналізу фінансових результатів наступні: початковий (планування аналізу: - чітке формулювання мети аналізу фінансових результатів; визначення об'єктів і джерел інформації; оцінка ризику контролю фінансових результатів; оцінка рівня суттєвості; визначення

критеріїв оцінки звітності при перевірці фінансових результатів діяльності банку; визначення методів збору аудиторських доказів; розробка програми аналізу фінансових результатів); дослідження (аналіз фінансових результатів: аналіз доходів витрат і результатів діяльності за даними бухгалтерського обліку та за даними фінансової звітності (зокрема за даними консолідованої звітності; аналіз доходів, витрат і результатів діяльності у підсистемі управлінського обліку та підсистемі податкових розрахунків); завершальний (складання висновку, подальший контроль (встановлення ефективності та своєчасності заходів, що вживаються керівництвом у зв'язку з викладеними в висновку зауваженнями).

4. Для дослідження було обрано АТ КБ «Приватбанк». Це найбільший за розмірами активів український банк і лідер роздрібного банківського ринку України, є універсальним Банком з фокусом на роздрібний сегмент та вибірковою присутністю в корпоративному сегменті. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. В ході написання дипломної роботи ми провели аналіз фінансово-господарського стану обраного банку. А саме: провели горизонтальний та вертикальний аналіз банківського балансу, проаналізували окремі аспекти фінансово-господарської діяльності, розрахували економічні нормативи, що встановлюються Національним банком України за трьохрічний період.

5. Також ми проаналізували прибутковість банку та розрахували показники, що характеризують прибутковість банку, а саме рентабельність активів, рентабельність дохідних активів, рентабельність капіталу, рентабельність статутного капіталу а також чисту процентну маржу та спред.

6. Розглянули загальні напрями підвищення прибутковості комерційних банків та запропонували модель залежності між обсягом залучених коштів (ресурсів) та фінансовими показниками діяльності банку, які дають змогу керівництву здійснювати планування та прогнозування як фінансових показників (доходів, витрат, прибутку), так і необхідного обсягу залучених банком коштів (ресурсів), умовно-постійних витрат, комісійних та інших

доходів, а також регулювати процентну і тарифну політику установи. З метою вдосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності діяльності банку запропоновано впровадження фінансової стратегії ефективності діяльності банку як підсистеми корпоративної стратегії розвитку, яка спрямована на координацію та ефективне використання ресурсів банку, а також способів і методів її забезпечення з урахуванням змісту стратегій управління активами і пасивами, власними коштами та ризиками. Для формування та реалізації стратегії забезпечення ефективної діяльності банку запропоновано створити Комітет з підвищення ефективності роботи банку, на який покласти функції щодо розроблення стратегічних напрямів забезпечення прибуткової роботи банку, їх реалізацію та контроль за їх виконанням. Система заходів із підвищення ефективності роботи банків повинна включати: заходи щодо удосконалення організаційної структури банку та систем планування і контролю, оптимізацію процесу документообігу, впровадження в банках методів менеджменту взаємовідносин, розроблення дієвих систем мотивації персоналу, удосконалення автоматизації банківської діяльності та процесу розроблення маркетингових планів, застосування ефективних методів навчання та підвищення кваліфікації персоналу. Впровадження в практичну діяльність наведених вище заходів сприятиме підвищенню ефективності діяльності окремих структурних підрозділів і банку загалом.

7. Застосували методіку декомпозиційного аналізу прибутковості власного капіталу для АТ КБ «Приватбанк» шляхом побудови моделі Дюпона та розрахунку впливу факторів на фінансову ефективність діяльності банку та визначили фактори, які найбільш впливають на фінансовий результат. Застосування моделі дозволило визначити основним фактором, що впливає на ефективність функціонування власного капіталу банку, чисту маржу прибутку; другим важливим негативним чинником впливу на ROE стала зміна доходності активів, що для банку було причиною отримання збитків. Результати факторного аналізу дозволяють скоригувати ці фактори та спрогнозувати обсяг прибутку на наступний рік.

8. В умовах зростання технологізації банківського бізнесу перед банківськими установами України виникає потреба пошуку нових підходів до підвищення ефективності своєї діяльності та визначення додаткових шляхів отримання конкурентних переваг. Такими можливими шляхами вирішення проблем забезпечення ефективності банківської діяльності може стати впровадження інноваційних технологій обслуговування клієнтів та новітніх продуктів та послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алфьорова І. Дослідження економічної сутності бюджетування та фінансового планування . І. Алфьорова Економіка. 2010. № 3. 3–7 с.
2. Аналіз банківської діяльності: підручник. А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко, 2004. 599 с.
3. Бобиль В. В. Облік у банках навч. посібник: В. В. Бобиль; Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. Дніпропетровськ, 2015. Акцент ПП. – 328 с.
4. Васюренко О. В., Волохата К. О навч. посібник: Економічний аналіз діяльності комерційних банків. Київ 2006. 198 – 214с
5. Вовчак О. Д Кредит і банківська справа: підруч. Вовчак О. Д., Руцишин Н. М., Андрейків Т. Я. К.: Знання, 2008. 564 с.
6. Аналіз банківської діяльності: Сучасні концепції, методи та моделі4; Л.О. Примостка; Київ. нац. екон. ун-т., 2012. 313 с.
7. Анализ деятельности коммерческих банков: Учебное пособие; Отенко И.П.; Харьковский государственный экономический университет, 2001. 155 с.
8. Вісник Національного банку України. Електроний ресурс. Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=42551443. (дата звернення 10.10.2019).
9. Банківські операції: Підручник А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза., 2002. 476 с.
10. Банківська справа: Навчальний посібник; За ред. проф. Р.І. Тиркала .Тернопіль: Карт–бланш, 2013. 314 с. (Серія "Банки і біржі").
11. Батракова Л.Г. Экономический анализ деятельности коммерческого банка . Л.Г. Батракова; 2005. 215с.
12. Белова І. Впровадження нових вимог щодо оцінки кредитного ризику у банках України ; І. Белова, І. Білецька Електронний ресурс. Режим доступу : <http://www.inter-nauka.com/issues/>. (дата звернення 10.11.2019).

13. Бланк И.А. Финансовый менеджмент./ И.А. Бланк; Киев, 1999.473 с.
14. В українських банках продовжує зростати рівень проблемних кредитів Електронний ресурс. Режим доступу : <http://economics.unian.ua/finance/1368039-v-ukrajinskih-bankah-prodovjue-zrostati-riven-problemnih-kreditiv.html>. (дата звернення 09.11.2019)
15. Васюренко О.В. Банківський менеджмент: Посібник.: О.В. Васюренко Видавничий центр “Академія”, 2001. 320 с.
16. Вітлінський В. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку; В. Вітлінський, О. Пернарівський ; Банківська справа. 2000. С. 48–51.
17. Великий тлумачний словник української мови; Упоряд. Т. В. Ковальова. Фоліо, 2005;767 с. (Бібліотека державної мови).
18. Волкова Н.І. Інноваційна кредитна політика банку: формування і реалізація: монографія ; Н.І. Волкова, А.В. Гаврікова. 2014. 198 с.
19. Глущенко В. В. Анализ и регулирование деятельности коммерческого банка. В.В. Глущенко, Н. А. Кизим, АО «Бизнес Информ», 2000. 75 с.
20. Гребенюк Л.А. Основи формування кредитних стратегій банку ; Л.А. Гребенюк ; Актуальні проблеми економіки. 2012. №2. С. 208 – 213.
21. Гроші та кредит: Підручник; За ред. проф. Б.С. Івасіва. 2000. 510с.
22. Гроші, банки та кредит: у схемах і коментарях: Навчальний посібни; За ред. Б.Л. Луціва., перероб.; 2000. 225 с.
23. Дзюблюк О.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія; О.В. Дзюблюк, Р.В. Михайлюк. 2009. 316 с.
24. Долінський Л. Моделювання ризику дефолтів банківських устано; Л. Долінський Електронний ресурс. Режим доступу : <http://econom-law.cdu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/03/dolinsky-doklad-2016.pptx>. (дата звернення 20.10.2019)

25. Єрґоміна Н.В. Банківські інформаційні системи: Навчальний посібник., 2000. 220 с.
26. Єрґошенко М.М. Інформаційно-аналітична підтримка аналізу діяльності комерційних банків . М. М. Єрґошенко . Актуальні проблеми економіки. 2006. № 10. С.59–68.
27. Екологічна енциклопедія ; за ред. А.В. Толстоухов. 2008. 472 с.
28. Жидецький В.Ц., Джигирей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці, посібник. Вид. 4-те, доповнене. - 2000. 350 с.
29. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: Монографія; В.М. Кочетков, Київ, нац. екон. ун-т., 2002. 238 с.
30. Закон України «Про банки та банківську діяльність» № 2121-III в ред. Закону № 09.02.2019 - 2491-VIII від 07.12.2000 . Відомості Верховної Ради України. 2011. № 5-6. ст. 30 (зі змінами)
31. Зеленева Є. О. Шляхи підвищення прибутковості банку. Є. О. Зеленева . Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2016. № 10.
32. Каламбет, С. В. Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку . С. В. Каламбет. Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту залізничн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. 2009. №26. С. 194—198.
33. Криклій О. А. Управління прибутком банку : монографія : О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. Суми ."УАБС НБУ", 2008. 136 с.
34. Корнієнко О.В. Шляхи підвищення фінансової надійності комерційних банків. О.В. Корнієнко. Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. 2009. № 1. С. 90-94.
35. Коцовська Р. Операції комерційних банків .Р. Коцовська, В.Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. 3-тє вид. К.: Алерта, 2013. 500 с.
36. Карманов Є.В. Банківське право України: Навчальний посібник. Є.В. Карманов, 2000. С. 464

37. Квасній М.М. Оцінка перспективи якості кредитного портфеля банків на основі інтегрування методів моделювання; М.М. Квасній, В.В. Голубець : Світ фінансів. 2012. с 55 – 65.
38. Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія. М.О. Кизим, В.А. Забродський, В.А. Зінченко, Ю.С. Копчак , 2003. 144 с.
39. Ковбасюк М.Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств: Навчальний посібник. М.Р. Ковбасюк : Видавничий дім "Скарби", 2001. 234 с.
40. Кочетков В. М. Методологічні аспекти визначення фінансової стійкості комерційного банку В. М. Кочетков; Стратегія економічного розвитку України : наук. зб.,2001. С. 293–300.
41. Кривенко Л.В. Методичні підходи до визначення оцінки фінансової стійкості банківської системи : Л.В. Кривенко, О.В. Лукянець Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2008. С. 108-111.
42. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках : підруч. Н. Б. Литвин. 2-ге вид., доп. і перероб. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 676 с
43. Лобода Д.П. Методологічні основи управління ризиками в комерційних банках. Збірник наукових праць Д.П. Лобода 2002. с.238–243.
44. Любунь О.С. Система банківського менеджменту: навч. посіб. для студ. екон. спец. О.С. Любунь. переробл. і допов., 2007. 354 с.
45. Национальная банковская система. В.В. Масленников, Ю.А. Соколов. 2000, 2003. 244 с.
46. Облік та аналіз діяльності комерційного банку: Навч. посіб. Т.О. Плісак, С.А. Тагаріна, Л.В. Недедя, Л.О. Нетребчук; 2003. 307 с.
47. Облік та аналіз зовнішньоекономічної діяльності комерційних банків: Навч. посіб. [для вищ. навч. закладів] Н.Б. Литвин. 2003. 362 с.
48. Операції комерційних банків. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. доповн., 2011. 342 с.

49. Організація управління фінансовою стійкістю банку в ринкових умовах: Монографія ; В.М. Кочетков ; вид-во Європ. ун-ту, 2003. 298 с.
50. Онищенко С.К. Теоретические основы концепции устойчивого развития банка . С.К. Онищенко 2007. С.78-79.
51. Олійник Д.І. Управління ліквідністю комерційного банку та оптимізація фінансового результату. Д.І. Олійник ; Вісник Національного банку України. 2001. С. 28–29.
52. Орел Д.В. Проблемні кредити комерційних банків: основні передумови виникнення та заходи впливу. Д.В. Орел : Фінанси та кредит.2002. С. 48–53.
53. Останкова Л.А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: навч. посіб. ; Л.А. Останкова, Н.Ю. Шевченко. 2011. 256 с.
54. Офіційний сайт Національного банку України Електронний ресурс. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=40819104>. (Дата звернення 23.11.2019.)
55. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент банку : навч. посібн. Л. О. Примостка. К. :, 2006. 280
56. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін.,2005. 535 с.
57. «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» Затверджено Постановою правління НБУ 30.06.2016 №351 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/v0351500-16> (дата звернення 10.10.2019).
58. Практикум по анализу финансового состояния и оценке кредитоспособности банка-заёмщика; Л.Ф. Сухова. Финансы и статистика, 2003. 148 с.
59. Притула Н.И. Модель формирования оптимального кредитного портфеля ; Н.И. Притула, Р.А. Обарина : БизнесИнформ. 2012. № 4. С. 113 119.
60. Роуз Питер С. Банковский менеджмент ; Пер. с англ. со 2–го изд. "Дело ЛТД", 1995. 768 с.

61. Річний фінансовий звіт НБУ 2016р.; Електронний ресурс. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=8253030> (дата звернення 23.11.2019)
62. Річний фінансовий звіт НБУ 2017 р. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17568764>. (Дата звернення 24.11 2019).
63. Річний фінансовий звіт НБУ 2018 р. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=31669311> (дата звернення 24.11.2019).
64. Стратегія АТ КБ Приватбанк до 2022р Електронний ресурс.Режим доступу: <https://static.privatbank.ua/files/20180117.pdf>.(дата звернення 20.11.2019).
65. Склеповий Є. В. Складові стійкості комерційного банку Є. В. Склеповий . Банківська справа. 2002. № 5. С. 138–142.
66. Современные деньги и банковское дело: Пер. с англ. Миллер Р. Л. Ван-Хуз Д. Д. Инфра-М, 2000. 856 с.
67. Ступка Н.М. Окремі аспекти оцінки фінансової стійкості підприємств ; Н.М. Ступка. Університетські наукові записки. 2005. №4 (16). С. 348-354.
68. Тарханова Е.А. Устойчивость коммерческих банков: монография; Е.А. Тарханова. Издательство “Вектор Бук”, 2003. 186 с.
69. Управління ризиками банків: монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій. А.О. Єпіфанов, Т.А. Васильєва, С.М. Козьменко та ін. за ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої. «УАБС НБУ», 2012. 283 с.
70. Управління фінансовою стійкістю комерційних банків: Монографія. Н. Шелудько: ін-т економіки Національна академія наук Укр. ін-т. економіки НАН України, 2002. 228 с.
71. Финансы, денежное обращение и кредит: Учебник: Под ред. В.К. Сенчагова, А.И. Архипова. Изд–во "Проспект", 2000. 496 с.

72. Чечетова Н. Ф. Фінансова стійкість регіональної економічної системи: методологія і практика : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.05: розвиток продуктивних сил і регіональна економіка Н.Ф. Чечетова. Донецький державний університет управління 2011. 40 с.

73. Шелудько Н. М. До визначення фінансової стійкості комерційного банку Н. М. Шелудько ; Вісник Національного банку України. 2000. № 3. С. 40–43.

74. Шелудько В.М.Фінансовий ринок: підруч. В. М. Шелудько. К.: Знання, 2008. 535 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2016 р.	31 грудня 2015 р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	30 159	29 184
Заборгованість банків	8	2 410	3 365
Кредити та аванси клієнтам	9	43 583	189 314
Вбудовані похідні фінансові активи	9,10	27 044	30 673
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	10	64 409	1 734
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення		-	216
Передоплата з поточного податку на прибуток		181	98
Інвестиції в дочірні та асоційовані підприємства		433	435
Інвестиційна нерухомість		1 358	-
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	11	3 956	2 857
Інші фінансові активи		229	238
Інші активи	12	9 585	300
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	13	21 836	6
Необоротні активи, утримувані для продажу		-	191
ВСЬОГО АКТИВІВ		205 183	258 611
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	14	18 047	27 079
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	15	2 667	4 628
Кошти клієнтів	16	181 133	177 974
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти		2	9 271
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	94	933
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	17	4 000	2 169
Субординований борг		122	9 047
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		206 065	231 101
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	18	50 695	21 257
Емісійний дохід	18	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	18	111 591	-
Резерв переоцінки приміщень	11	783	506
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		521	1 421
Результат від операцій з власником	18	9 934	-
Загальні резерви та інші фонди		1 619	1 448
(Накопичений дефіцит)/Нерозподілений прибуток		(176 048)	2 855
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		(882)	27 510
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		205 183	258 611

Затверджено до випуску та надруковано 4го травня 2017 року.

О.В. Шлапак
Голова Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Продовження додатку А

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

	Прим.	31 грудня 2018	31 грудня 2017 (перераховано)	31 грудня 2016 (перераховано)
<i>У мільйонах українських гривень</i>				
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	27 360	25 296	30 159
Заборгованість банків		-	2 903	-
Кредити та аванси клієнтам	8	50 140	38 335	32 616
Інвестиційні цінні папери:				
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	86 244	-	-
- наявні для продажу	9	-	90 354	64 409
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	79 299	-	-
- утримуються до погашення	9	-	36 322	-
- за амортизованою собівартістю	9	14 538	-	-
Вбудовані похідні фінансові активи	9	-	34 336	27 044
Передоплата з поточного податку на прибуток	24	184	184	181
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	30	246
Інвестиційна нерухомість	10	3 340	3 648	691
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	11	3 793	3 326	3 409
Інші фінансові активи	12	2 743	2 940	2 639
Інші активи	13	8 899	8 815	9 585
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 361	7 069	8 782
Активи, утримувані для продажу		117	117	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		278 048	253 675	179 761
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Заборгованість перед НБУ	14	9 817	12 394	18 047
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	15	195	234	2 667
Кошти клієнтів	16	231 055	212 167	180 656
Випущені боргові цінні папери		2	2	2
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	136	150	138
Інші фінансові зобов'язання	17	2 247	1 688	1 932
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 132	3 292	2 545
Субординований борг		-	129	122
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		246 584	230 056	206 109
КАПІТАЛ				
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060	50 695
Емісійний дохід	19	23	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	19	-	-	111 591
Резерв переоцінки приміщень	11	687	769	805
Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів		(3 303)	(479)	521
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	9 934
Загальні резерви та інші фонди	19	6 211	6 211	1 619
Накопичений дефіцит		(190 388)	(201 139)	(201 536)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		31 464	23 619	(26 348)
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		278 048	253 675	179 761

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

П. Крумханзл
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток Б

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2018 рік	2017 рік (перераховано)
Процентні доходи	20	30 754	24 485
Процентні витрати	20	(14 002)	(18 374)
Чистий процентний дохід		16 752	6 111
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(6 089)	(7 379)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		10 663	(1 268)
Доходи за виплатами та комісійними	22	19 590	13 211
Витрати за виплатами та комісійними	22	(4 402)	(3 017)
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	9	-	3 491
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		1 983	1 084
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		1 145	(2 501)
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		3	-
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток (Збитки)/прибутки від оцінки приміщень та інвестиційної нерухомості	9	(3 085)	-
Зменшення корисності нематеріальних активів		(553)	247
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		-	(1)
Зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		(13)	(71)
Адміністративні та інші операційні витрати	23	-	(99)
Інші доходи		(13 988)	(12 194)
Інші витрати		1 457	1 530
		(11)	(15)
Прибуток до оподаткування		12 789	397
Кредит/(витрати) з податку на прибуток	24	9	(19)
Чистий прибуток за рік		12 798	378
Інші сукупні доходи/(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 872)	(1 000)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(3)	-
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Приміщення:			
- Переоцінка приміщень		2	(20)
- Податковий ефект		(1)	4
Інші сукупні витрати		(1 874)	(1 016)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ/(ВИТРАТ) ЗА РІК		10 924	(638)
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	17,39	0,90

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

П. Крумханцл
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Продовження додатку Б

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2016 рік	2015 рік
Процентні доходи	19	33 255	30 640
Процентні витрати	19	(29 364)	(27 861)
Чистий процентний дохід		3 891	2 779
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	9	(154 617)	(3 691)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам		(150 726)	(912)
Доходи за виплатами та комісійними	20	10 365	6 660
Витрати за виплатами та комісійними	20	(2 205)	(1 640)
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	27	(23 955)	6 517
(Збитки мінус прибутки) від операцій з іноземною валютою		(206)	(1 615)
(Збитки мінус прибутки) від переоцінки іноземної валюти		(4 266)	(634)
Інші операційні доходи		1 474	247
Прибуток від вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії		630	187
Прибуток від реалізації інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		1 981	-
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(9 906)	(8 420)
(Збиток)/прибуток до оподаткування		(176 814)	390
Доходи/(витрати) з податку на прибуток	22	576	(152)
Чистий (збиток)/прибуток за рік		(176 238)	238
Інші сукупні доходи/(збитки):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Нереалізований прибуток за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу		769	752
Реалізований прибуток, рекласифікований до прибутку або збитку за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу		(1 981)	-
Ефект на податок на прибуток	22	312	(136)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки приміщень	11	351	-
Ефект на податок на прибуток	22	(62)	-
Інші сукупні (витрати)/доходи		(611)	616
ВСЬОГО СУКУПНОГО (ЗБИТКУ)/ДОХОДУ ЗА ПЕРІОД		(176 849)	854
Базисний та скоригований (збиток)/дохід на акцію щодо прибутку, який належить власникам Банку (у гривнях на акцію)	18	(2 230,86)	3,37

Затверджено до випуску та підписано 16 травня 2017 року.

О.В. Шлапак
Голова Правління

В. В. Яроменко
Головний бухгалтер

